LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Liikenne- ja viestintä-ministeriön tilinpäätös vuodelta 2008

13.3.2009

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2008

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS ... 3

1.1 Johdon katsaus ... 3

1.2 Vaikuttavuus ... 5

1.2.1 Viestintäpolitiikka ... 5

1.2.2 Liikennepolitiikka ... 15

1.2.3 Omistajapolitiikka ... 28

1.2.4 Hallinnonalan yhteiset tavoitteet ... 29

1.2.5 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus ... 31

1.3 Toiminnallinen tehokkuus ... 33

1.3.1 Toiminnan tuottavuus ... 33

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus ... 33

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus ... 35

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus ... 35

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta ... 36

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet ... 40

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu ... 40

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen ... 41

1.6 Tilinpäätösanalyysi ... 43

1.6.1 Rahoituksen rakenne ... 43

1.6.2 Talousarvion toteutuminen ... 45

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma ... 47

1.6.4 Tase ... 48

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma ... 48

1.8 Arviointien tulokset ... 49

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä ... 49

2 TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA ... 50

3 TUOTTO- JA KULULASKELMA ... 56

4 TASE ... 57

5 LIITETIEDOT ... 58

6 ALLEKIRJOITUKSET ... 70

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Johdon katsaus

Viestintä

Tieto- ja viestintäteknologialla on yhä suurempi merkitys kansalaisten ja yritysten arkipäivässä. Teknologinen kehitys luo jatkuvasti uusia mahdollisuuksia parantaa kansalaisten päivittäistä elämää ja työn tuottavuutta. Uudet palvelut ja teknologia tarjoavat lukuisia sovellusalueita elinkeinoelämälle ja julkiselle sektorille. Tieto- ja viestintäteknologian mahdollistamat uudet toimintatavat parantavat yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä ja avaavat uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotolla ja hyödyntämisellä voidaan lisätä ihmisten välistä tasa-arvoa, sosiaalisia kontakteja ja osallisuutta sekä helpottaa tiedon ja palveluiden saatavuutta. Sen vuoksi niitä on syytä yhteiskunnallisin toimin edistää.

Nopea teknologinen kehitys tuo väistämättä tullessaan isoja muutoksia viestintämarkkinoille ja viestintäpolitiikkaan. Toimintaympäristöä muuttavat tekniikoiden konvergenssi, uudet langattomat verkkotekniikat, IP-pohjainen[1] verkkoarkkitehtuuri sekä itseohjautuvat päätelaitteet. Muutos tulee huomioida viestintäpolitiikan valmistelussa. Erityisen haasteellista on taata kaikille kansalaisille riittävän nopeat tiedonsiirtoyhteydet kohtuuhintaan kaikkialla Suomessa sekä parantaa koko viestintäelinkeinon kilpailukykyä. Liikenne- ja viestintäministeriö antoi vuonna 2008 ns. yleispalvelua koskevan hallituksen esityksen, jolla varmistetaan, että kaikilla käyttäjillä on tulevaisuudessa saatavilla laajakaistainen internetyhteys, jonka nopeus muuttuisi dynaamisesti markkinatilanteen mukaisesti. Sopeutuminen eurooppalaiseen lainsäädäntökehykseen korostuu EU:ssa vireillä olevan sähköisen viestinnän lainsäädäntöuudistuksen vuoksi. Myös globalisaatioon sopeutuminen on haasteellista erityisesti taloudellisen tilanteen rajun ja odottamattoman heikkenemisen vuoksi.

Kansalaisten eriarvoisuuden lisääntyminen sekä pelko tietoturvallisuuden ja yksityisyyden suojan heikkenemisestä ovat myös suuria viestintäpolitiikan haasteita. Tekniikka muuttuu yhä mutkikkaammaksi, ja osalla kansalaisista on vaikeuksia sopeutua uuteen yhä teknisempään toimintaympäristöön. Kriittisimmillään tämä uhkaa yhteiskunnan ja talouden toimivuutta, koska nyky-yhteiskunta on yhä riippuvaisempi tieto- ja viestintätekniikasta ja -järjestelmistä.

Mediatoimiala digitalisoituu. Analogisten televisioverkkojen digitalisoinnin myötä televisiokanavien määrä on moninkertaistunut. Ohjelmistojen tarjonta myös muissa verkoissa lisääntyy. Uudet käyttäjien itsensä tuottamat sisällöt ja yhteisöllisyys yleistyvät erityisesti internetissä, mikä muuttaa käyttäjien viestintätottumuksia ja suhdetta mediaan. Sananvapauteen ja muihin perusoikeuksiin liittyvät sääntelykysymykset korostuvat. Laadukkaan sisällön merkitys kasvaa ja sisältöjen tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset tulevat entistä tärkeämmiksi.

Tietoyhteiskuntapolitiikan on edistettävä osallisuutta ja sen avulla on lisättävä kansalaisten tasa-arvoisia valmiuksia elää tietoyhteiskunnassa. Ikääntyvän väestön sekä erilaisten erityisryhmien edellytykset ja valmiudet hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa ovat kokonaisuus, johon on kiinnitettävä paljon huomiota.

Euroopan unionin sähköistä viestintää koskevaa lainsäädäntöä ollaan uudistamassa parhaillaan merkittäviltä osin. Haasteena on säilyttää tarkoituksenmukainen ja kansalliset erityispiirteet huomi-

[1] IP, Internet Protocol, TCP/IP-mallin Internet-kerroksen protokolla, joka huolehtii IP-tietoliikennepakettien toimittamisesta perille pakettikytkentäisessä Internet-verkossa.

oon ottava sähköisen viestinnän sääntely. Globaaliin tietoyhteiskuntapolitiikkaan tähtäävät prosessit, kuten globaali internetin hallinto sekä kehitysmaiden tietoyhteiskuntakehityksen huomioiminen, painottuvat kansainvälisessä tietoyhteiskuntapolitiikassa.

Liikenne

Taloudellisen tilanteen nopea muutos on pakottanut käymään läpi ja arvioimaan uudelleen liikennepolitiikan tavoitteita ja prioriteetteja. Arvioinnissa on tullut selvästi esille, että tärkeät tavoitteet ovat pysyviä ja taloustilanteesta riippumattomia. Liikenneyhteyksien merkitys pikemmin vahvistuu talouden taantuman aikana: liikennehankkeet työllistävät ja avaavat samalla uusia mahdollisuuksia elinkeinoelämän toiminnalle. Liikenteen turvallisuudesta ja ympäristöasioista ei voida tinkiä missään tilanteessa. Toimien arvioinnissa erittäin hyvä tuki on ollut liikennepoliittinen selonteko.

Valtioneuvosto antoi hallitusohjelman mukaisen liikennepoliittisen selonteon eduskunnalle maaliskuun lopussa 2008. Selonteko oli ensimmäinen laatuaan. Siinä kuvataan liikennejärjestelmän tila, haasteet ja liikennepolitiikan pitkän aikavälin linjaukset. Se sisältää liikennejärjestelmän kokonaisuuteen perustuvan kehittämis- ja investointiohjelman, jossa aikavälinä on 10–15 vuotta sekä vaalikauden väyläinvestointiohjelman. Eduskunta käsitteli selontekoa perusteellisesti eri valiokunnissa ja antoi kantansa syyskuun 10. päivänä. Eduskunta linjasi, että liikennepoliittisesta selonteosta on tehtävä pysyvä käytäntö. Eduskunta kiinnitti kannanotossaan myös erityistä huomiota maankäytön ja liikenteen suunnitteluun ja siihen liittyvien ohjausmenetelmien kehittämiseen, kevyen liikenteen olosuhteiden ja joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantamiseen, logistiikkakustannusten alentamiseen sekä liikenneturvallisuuden parantamiseen ja liikenteen ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi eduskunta nosti esille uudet rahoitusmallit, rahoituksen riittävyyden ja paikannukseen perustuvien ruuhka- ja tienkäyttömaksujen mahdollisuudet.

Liikenne- ja viestintäministeriö on toiminnassaan ja esityksissään vienyt eteenpäin liikennepoliittisen selonteon linjauksia eduskunnan kannanoton mukaisesti. Esimerkkeinä voidaan todeta, että vuoden 2009 talousarvio perustuu selontekoon, hallituksen vuoden 2009 alussa antama elvytyspaketti liikenteen osalta valmisteltiin selonteon periaatteiden mukaisesti. Tie- ja liikennerahastojen soveltuvuutta ja mahdollista käyttöä liikennehankkeiden rahoittamisessa selvittämään on asetettu selvitysmies.

Ilmastopolitiikka on noussut viime vuosien aikana liikennepolitiikankin keskiöön. Liikennepoliittisessa selonteossa tehtiin ensimmäiset linjaukset ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Käsittelyä on jatkettu ja tarkennettu sen jälkeen valtioneuvoston pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapoliittisessa strategiassa, jossa myös asetettiin selvät tavoitteet. Ministeriö on asettanut ilmastopoliittisen toimikunnan, joka tekee ilmastopoliittisen toimeenpano-ohjelman. Ministeriö tulee käyttämään erilaisia ohjauskeinoja, jotta ilmastopolitiikka tulee osaksi hallinnonalan arkipäivän toimintaa.

Kertomusvuonna Venäjän rajaliikenteen tilanne on vaihtunut nopeasti. Koko vuoden 2008 osalta liikennemäärä Suomen ja Venäjän välisellä rajalla oli 5 % suurempi kuin vuonna 2007. Kuitenkin finanssikriisin vaikutuksesta rekkamäärät ovat olleet pienempiä lokakuun puolen välin jälkeen kuin vastaavilla viikoilla vuonna 2007.

EU:ssa jatkettiin liikennepolitiikan muuttamista ympäristöystävällisemmäksi. Vuonna 2008 annettiin ns. Vihreän liikenteen paketti, jonka käsittely alkoi neuvostossa ja Euroopan parlamentissa. Pakettiin kuuluu mm. raskaan liikenteen hinnoitteluun liittyvä eurovinjettidirektiivin muutos sekä älykkäitä liikennejärjestelmiä koskeva ehdotus. Liikenteen sisämarkkinoiden vahvistamista jatkettiin käsittelemällä muun muassa maantieliikenteen ammattiin pääsyä ja tavaraliikenteen markkinoille pääsyä koskevia ehdotuksia ja yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa sekä lentoasemamaksuja kos-

kevia ehdotuksia. Lentoasemamaksuista päästiin hyvään lopputulokseen Suomen lentoasemaverkoston kannalta. Lisäksi saatiin päätökseen merenkulun kolmannen turvallisuuspaketin käsittely.

Hallinnonalan rakenteet

Hallinnonalan rakenneuudistuksia on viety eteenpäin. Merentutkimuslaitoksen toiminnot järjestettiin uudelleen siten, että Merentutkimuslaitoksen toiminnot jaettiin Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken vuoden 2009 alusta lukien. Ilmatieteen laitokseen on samalla perustettu merentutkimuksen ohjelma ja Suomen ympäristökeskukseen Merikeskus. Uudistus selkeyttää tutkimuksen organisointia sekä vahvistaa laitosten roolia kansainvälisessä tutkimus- ja tiedeyhteisössä. Selkeämpi työnjako lisää myös tutkimustyön tehokkuutta. Lisäksi edellytykset meriturvallisuuspalveluiden tuotannolle paranevat.

Liikennehallinnon virastouudistus käynnistettiin. Uudistuksen lähtökohtana on ollut kokonaisvaltaisempi liikennepolitiikan valmistelu ja liikennejärjestelmän vaikuttavuuden parantaminen sekä toiminnan tehostaminen. Tulevan väyläviraston ja liikenteen turvallisuusviraston suunnittelu jatkuu vielä vuonna 2009 ja uudet virastot aloittavat toimintansa vuoden 2010 alusta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivien kolme valtion liikelaitoksen − Ilmailulaitoksen, Varustamoliikelaitoksen ja Luotsausliikelaitoksen − organisointitapa on ollut uudelleen arvioitavana. EU:n komission mukaan liikelaitosmalli ei sovi EU:n yhteismarkkinoille. Merenkulkulaitoksen sisäisen tuotannon yhtiöittämisen valmistelu aloitettiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan kesällä 2008 tekemän linjauksen mukaisesti. Sisäinen tuotanto eriytetään vuoden 2010 alusta virastomuotoisesta organisaatiosta erilliseksi osakeyhtiöksi.

1.2 Vaikuttavuus

1.2.1 Viestintäpolitiikka

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:
- Suomen viestintäala on elinvoimainen ja kilpailukykyinen ja viestintäpolitiikka palvelee sekä alan elinkeinoelämän että kansalaisten tarpeita.
- Kansalaiset ja yritykset luottavat tietoyhteiskunnan palveluihin.

Elinvoimainen ja kilpailukykyinen viestintäpolitiikka
Eduskunta on loppuvuodesta 2008 hyväksynyt ehdotuksen, jonka mukaan tuloverolakia muutettiin siten, että tieto- ja viestintätekniikan laitteiden, ohjelmistojen, tietoturvan ja tietoliikenneyhteyksien asennus-, kunnossapito- ja opastustyöt oikeuttavat kotitalousvähennykseen.

Kertomusvuoden huhtikuussa hallitus esitti sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamista. Lakimuutoksella halutaan varmistaa yritysten toimintaedellytykset kaikissa oloissa mm. kehittämällä yrityssalaisuuksien suojaa. Työnantajille halutaan antaa tietyissä tapauksissa mahdollisuus käsitellä yrityksen koneelta lähetettyjen sähköpostien sekä verkkoliikenteen tunnistamistietoja.

Joulukuussa tasavallan presidentti vahvisti viestintämarkkinalain muutoksen, jolla muutetaan viestintämarkkinamaksun ja sähköisen viestinnän tietosuojalain tietoturvamaksun määräytymisperusteita. Muutoksen tavoitteena on jakaa maksurasitusta aiempaa tasapuolisemmin teleyritysten välillä. Viestintämarkkinamaksun ja tietoturvamaksun määräytymisperusteiden muutos vaikuttaa kolmen suurimman teleyrityksen maksuihin niitä korottavasti.

Luottamus tietoyhteiskunnan palveluihin
Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi tietoturvastrategiaksi ”Turvallinen arki tietoyhteiskunnassa – Ei tuurilla vaan taidolla” hyväksyttiin joulukuussa 2008. Kansallisen tietoturvastrategian avulla pyritään luomaan suomalaisille (kansalaiset, yritykset, viranomaiset ja muut toimijat) turvallinen arki tietoyhteiskunnassa. Strategian visiona on, että kansalaiset ja yritykset voivat luottaa tietojensa turvallisuuteen sekä tieto- ja viestintäverkoissa että niihin liittyvissä palveluissa. Strategian pääpainopisteet ovat; perustaidot arjen tietoyhteiskunnassa, tietoihin liittyvien riskien hallinta ja toimintavarmuus, sekä kilpailukyky ja kansainvälinen verkostoyhteistyö.

Valtioneuvostolla on kokonaisvastuu tietoturvastrategiasta ja se valvoo strategian toimeenpanoa sekä päivittää sitä tarpeen mukaan. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama arjen tietoyhteiskunnan tietoturvallisuus –ryhmä tukee strategian toimeenpanon edellyttämien toimien yhteensovittamista ja seuraa strategian toteutumista. Tavoitteiden saavuttamiseksi periaatepäätöksen painopisteiden pohjalta tehdään toimenpide-ohjelma. Strategian toteutuksen kannalta tarpeelliset toimenpiteet, mittarit, ja seuranta sisältyvät toimenpide-ohjelmaan, joka valmistuu keväällä 2009.

Kertomusvuonna aloitettiin valmistelut Viestintäviraston nimittämiseksi kansalliseksi tietoliikenneturvallisuusviranomaiseksi (National Communication Security Authority, NCSA), jonka tehtäviin kuuluisivat mm. tietoliikenneturvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat, tiedonsiirron ja -käsittelyn turvallisuuden sekä minimiturvallisuustasojen määrittäminen.

Kertomusvuonna on vaikutettu Euroopan verkko- ja tietoturvavirastoon (ENISA) liittyvien päätösten tekemiseen, mm. viraston toimikauden jatkamiseen kolmella vuodella. Vuonna 2008 aloitettiin keskustelut tietoturvapolitiikan tulevaisuudesta EU:ssa ja vuoden 2012 jälkeisestä ajasta julkisella lausuntopyyntökierroksella.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintäpalveluita syntyy ja on saatavilla koko maassa.
Tavoitetaso:
- Teleyritykset investoivat uusiin viestintäverkkoihin vähintään 11 % kokonaisliikevaihdostaan.
- Suomen matkapuhelupalveluiden hintataso on vähintään kolmanneksi edullisin 18 länsieurooppalaisen maan vertailussa (EU-15 sekä Sveitsi, Islanti ja Norja).
- Vapaasti vastaanotettavan ohjelmistotarjonnan määrä tunneissa mitattuna on keskimäärin yli 900 viikkotuntia.
- Nopeiden laajakaistayhteyksien määrä kasvaa huomattavasti.

Teleyritysten investoinnit
Teleyritysten investoinnit tullevat olemaan kolmannen vuosineljänneksen tulostietojen perusteella kahdella suurimmalla teleyrityksellä TeliaSonera Finland Oyj:llä ja Elisa Oyj:llä yli 11 prosenttia liikevaihdosta. Näiden yritysten liikevaihto on noin kolme neljäsosaa Suomen teleyritysten kokonaisliikevaihdosta.

Matkapuhelupalveluiden hintataso
Suomen matkaviestinnän hintataso on edelleen Länsi-Euroopan edullisin. Kertomusvuoden keväällä julkaistun Viestintäviraston teettämän selvityksen mukaan Suomi oli erilaisten käyttäjäprofiilien hintakorivertailussa kahdessa tapauksessa edullisin ja hyvin runsaasti puhelinta käyttävien korivertailussa toiseksi edullisin maa.

Vapaasti vastaanotettava ohjelmistotarjonta
Vapaasti vastaanotettavan ohjelmistotarjonnan määrää ei ole vielä saatavilla vuodelta 2008. Vuodelta 2007 valmistuneen selvityksen mukaan vapaasti vastaanotettavien ohjelmien määrä oli 1006

tuntia viikossa. Vastaava luku vuotta aiemmin oli 955 tuntia viikossa. Kasvusuuntaus on jatkunut vuoden 2008 aikana.

Nopeiden laajakaistayhteyksien määrä
Kansallinen laajakaistapolitiikka on onnistunut erityisesti laajakaistayhteyksien määrän kasvattamisessa, hintojen laskemisessa ja alueellisen saatavuuden parantumisessa. Tällä hetkellä laajakaistayhteyksiä (nopeudeltaan vähintään 256 Kbit/s) voi halutessaan saada lähes 99 % kotitalouksista ja noin 70 %:lla kotitalouksista on käytössä laajakaistayhteys. Nopeiden, yhteysnopeudeltaan vähintään 2 Mbit/s, laajakaistayhteyksien määrä oli kesäkuun 2008 lopussa 46 % kaikista kiinteistä laajakaistayhteyksistä. Kaikkein nopeimpien, vähintään 10 Mbit/s yhteyksien osuus oli kesäkuussa noin kuusi prosenttia. Molempien yhteyksien osuus oli kasvanut viimeisen puolen vuoden aikana noin 50 prosentilla.

Valtioneuvosto teki 4.12.2008 periaatepäätöksen valtakunnallisesta laajakaistahankkeesta. Vuoden 2015 loppuun mennessä lähes kaikki (yli 99 % väestöstä) vakinaiset asunnot sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaiset toimipaikat ovat enintään kahden kilometrin etäisyydellä nopeudella 100 Mbit/s toimivan yhteyden mahdollistavasta valokuitu- tai kaapeliverkosta. Kuluttajat hankkivat tilaajayhteyden omalla kustannuksellaan valitsemaltaan teleyritykseltä.

Tavoite: Laaditaan viestintäpoliittinen ohjelma.
Tavoitetaso:
– Ohjelmaa toteutetaan erikseen sovittavilla toimenpiteillä.

Viestinnän elinkeinopoliittista ohjelmaa laatimaan on asetettu työryhmä, jonka tavoitteena on lisätä viestintäalan investointeja ja innovaatioita. Työryhmän toimikausi on 1.2.2008–30.9.2009. Työryhmä on kertomusvuonna kuullut viestinnän, talouden, strategisen suunnittelun ja innovaatiopolitiikan asiantuntijoita. Työryhmän työhön liittyen liikenne- ja viestintäministeriö on teettänyt ”Suomen viestintätoimialan nykyinen rakenne ja sen keskeiset vahvuudet ja heikkoudet” sekä ”Suuryritysten ja yhteisöjen odotukset telepalvelujen tarjonnalle” -tutkimukset, joiden pohjalta työryhmä tulee laatimaan konkreettisia toimenpidesuosituksia sisältävän loppuraportin.

Tavoite: Markkinoilla on vaihtoehtoisia hintatason edullisuuden varmistavia hinnoittelumalleja.
Tavoitetaso:
– Kytkykauppaa koskevan lainsäädännön vaikuttavuus on arvioitu ja mahdollinen hallituksen esitys on laadittu.

Liikenne- ja viestintäministeriön matkapuhelinten kytkykauppaa selvittänyt työryhmä jätti raporttinsa kertomusvuoden helmikuussa. Työryhmä katsoi, että hyvin järjestettynä kytkykauppa edistää uusien sähköisten palvelujen omaksumista. Ongelmia kuluttajille ovat tuoneet kytkykaupan osittain epätarkat sopimusehdot ja hintojen vaikea vertailtavuus. Tasavallan presidentti vahvisti joulukuussa viestintämarkkinalain muutoksen, jolla matkapuhelinliittymien kytkykauppa ehdotetaan vakinaistettavaksi. Uusissa säännöksissä on erityistä huomiota kiinnitetty kuluttajansuojaan.

Tavoite: EU:n viestinnän lainsäädäntökehys mahdollistaa Suomen viestintäalan yrityksille kilpailukykyisen toimintaympäristön ja maan hallitukselle riittävän kansallisen päätöksenteon viestintäpolitiikassa.
Tavoitetaso:
– EU-lainsäädäntö etenee kansallisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Suomi osallistui aktiivisesti EU:n sähköisen viestinnän lainsäädännön uudistamistyöhön. Kompromissiratkaisussa otettiin huomioon kaikki Suomen keskeiset huolenaiheet liittyen erityisesti radiotaajuuksien hallintaan, komission rooliin viestintämarkkinoiden sääntelyssä, sekä uuden viestinnän toimialan EU-viraston perustamiseen. Euroopan unionin lainsäädäntöelimissä alkoi syksyllä 2008 myös ns. verkkovierailuasetuksen käsittely. Hintasääntely laajenisi puheluista myös dataan ja tekstiviesteihin. Hallitus tukee komission ehdotusta.

Kertomusvuonna käynnistettiin valmistelu EU:ssa audiovisuaalisia palveluita sääntelevän direktiivin muutosten saattamiseksi kansalliseen lainsäädäntöön. Uudistettu direktiivi tarjoaa mahdollisuuden mm. mainonnan määrää koskevien määräysten väljentämiseen kansallisesti.

Tavoite: Digitaalisen televisiotoiminnan jatkuvuus vuoden 2010 jälkeen on turvattu.
Tavoitetaso:
– Digitaalista televisiota koskevan toimilupakierroksen periaatteet on sovittu 8/08 mennessä.

Valmisteltiin 31.8.2010 umpeutuviin ohjelmistotoimilupiin, uuden kanavanipun F sekä E:n vapaana olevan kapasiteetin hakuprosessiin ja teräväpiirtolähetysten aloittamiseen liittyviä asiakokonaisuuksia.

Digitaalista televisiota koskevan toimilupakierroksen periaatteet saatiin sovittua. Kevään 2008 aikana alan toimijoista kokoontunut Laatukriteeristö -työryhmä laati suositukset televisio-ohjelmien teknisen laadun lisäämiseksi. Suositukset otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon tulevia toimilupaprosesseja silmällä pitäen.

Tavoite: Edistetään laajakaistan saatavuutta.
Tavoitetaso:
– 10 % laajakaistayhteyksistä on nopeudeltaan vähintään 10 Mbit/s.

Vuoden 2008 lopussa Suomessa oli lähes 2,1 miljoonaa laajakaistaliittymää. Laajakaistaliittymien määrä kasvoi liki kymmenellä prosentilla vuoden 2008 kesään verrattuna, jolloin laajakaistaliittymiä oli reilut 1,9 miljoonaa. Suurin osa kasvusta johtui aiempaan tapaan mobiililaajakaistaliittymien yleistymisestä. Kaikkein nopeimpien, vähintään 10 Mbit/s yhteyksien osuus oli kesäkuussa noin kuusi prosenttia, joten tavoitetta ei vielä saavutettu. Verrattuna vuoden 2007 lopun lukuihin laajakaistaliittymien määrä on nyt lähes 20 prosenttia suurempi.

Tavoite: Laajakaistan peruspalvelutasoksi asetetaan 1 Mbit/s.
Tavoitetaso:
– Laajakaistan peruspalvelutaso saavuttaa 60 % väestöstä.

Hallitus hyväksyi joulukuussa 2008 periaatepäätöksen kansallisesta toimintasuunnitelmasta tietoyhteiskunnan infrastruktuurin parantamiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa kaikille kansalaisille taataan vähintään 1 Mbit/s laajakaistayhteys. Hallitus päätti esittää tätä koskevan viestintämarkkinalain muutoksen joulukuussa.

Liikenne- ja viestintäministeriön teleyrityskyselyn mukaan 1 Mbit/s- laajakaistayhteys oli saatavilla jo kesäkuussa 2008 noin 98 %:lla väestöstä.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Viestintäverkot ja -palvelut ovat helppokäyttöisiä, turvallisia ja luotettavia kaikissa oloissa.
Tavoitetaso:
- Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy.
- Lasten ja nuorten mediaympäristö on turvallinen.
- Merkittävää käyttäjäkuntaa koskevien viestintäverkkojen vikojen määrä on enintään kymmenen.

Sähköisten palveluiden käyttö
Ministeriö on kerännyt tietoa kuntien toimista ikäihmisten tietoteknisen osaamisen varmistamiseksi. Valmisteilla on toimintamalli, jossa opastetaan seniorikansalaisia tieto- ja viestintätekniikan käyttöön arjen toimissa. Vapaaehtoisjärjestöjen kanssa toteutettavassa yhteistyössä kunnat voivat tarjota ns. nettitalkkareiden apua sitä tarvitseville kansalaisille.

Liikenne- ja viestintäministeriö on aktiivisesti osallistunut hallinnon sähköisten palvelujen kehittämiseen yhteistyössä erityisesti valtiovarainministeriön hankkeissa. Sähköisten palvelujen kehittämiselle on asetettu tavoitteet ja toimintalinjaukset. Ministeriön tietoyhteiskuntapoliittinen vaikuttamistavoite on ollut hallinnon sähköisen asioinnin nykyistä huomattavasti vauhdikkaampi kehittäminen. Eri hallinnonalat velvoitetaan laatimaan suunnitelmat ja aikataulut palveluidensa digitalisoimiseksi siten, että sähköinen asiointi on mahdollista kaikilla hallinnonaloilla vuoteen 2013 mennessä. Lisäksi on korostettu, että palvelujen sähköistämistä valvotaan niin, että niistä tulee mahdollisimman yhteensopivia ja yhteen toimivia. Sähköisissä palveluissa hallinnollinen taakka minimoidaan ja palveluihin pääsee yhdellä kirjautumisella.

Kertomusvuonna perustettu Sähköisen laskutuksen -työryhmä on arvioinut verkkolaskuun siirtymisen keskeiset esteet ja tarvittavat edistämistoimet. Työryhmä on tammikuussa 2009 antanut tarvittavat esitykset ongelmien ratkaisemiseksi raportissaan. Toimenpide-ehdotuksia ryhdytään toteuttamaan välittömästi, joista keskeisimmät liittyvät kuluttajien, pk-yritysten ja kuntien aktivointiin verkkolaskuun siirtymiseksi erityisillä viestintätoimilla sekä viestintävälitysmarkkinoiden toimivuuteen edistäviin kehittämistoimiin.

Lasten ja nuorten mediaympäristö
Liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt yhteistyössä opetusministeriön ja opetushallituksen kanssa hankkeen, jonka tavoitteena on luoda uusia keinoja ja toimintamalleja tieto- ja viestintäteknologian tehokkaammaksi hyödyntämiseksi opetuksessa ja opiskelussa. Marraskuussa 2008 hankkeeseen valittiin 12 kärkikoulua eri puolilta Suomea.

Kertomusvuonna perustetun Lasten ja nuorten mediafoorumin tavoitteena on vähentää median ja internetin haitallisista sisällöistä lapsille ja nuorille aiheutuvia riskejä ja haittoja. Tavoitteena on edistää nuorten mediavalmiuksia ja -lukutaitoa sekä kehittää media- ja internetyhteisöjen omaa itsesääntelyä. Tavoitteena on myös tuoda keskusteluun mahdollisia tarpeita lainsäädäntömuutoksille. Mediafoorumi kokoontui vuoden 2008 aikana neljä kertaa. Kertomusvuoden aikana mediafoorumin alle perustettiin kolme alaryhmää, joista kaksi on tuottanut materiaalia lasten vanhemmille. Kolmas työryhmä käynnistää työnsä vuoden 2009 aikana. Mediafoorumi on saanut kiitosta laaja-alaisen asiantuntijatyön yhteen saattamisesta ja keskusteluyhteyden ylläpidosta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on aktiivisesti osallistunut eri hallinnonalojen välisiin keskusteluihin lasten ja nuorten mediaympäristön turvallisuuden lisäämiseksi. Yhteistyötä on myös tiivistetty eri tutkimustahojen kanssa ja ministeriön aloitteesta on käynnistetty mm. tutkimus pelien vaikutuksista nuoriin. Ministeriö on myös tiivistänyt tiedonvaihtoa omalla hallinnonalallaan. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on otettu huomioon internetin uhkiin kohdistuvia ehdotuksia, joiden määrittelyssä liikenne- ja viestintäministeriö on ollut mukana. Ministeriö on osallistunut

Jokelan tapahtumaa tutkivan työryhmän työhön sekä vastaavien tapausten ennalta ehkäisemiseen tähtäävään työhön.

Viestintäverkkojen vikojen määrä
Merkittävää käyttäjäkuntaa koskevien viestintäverkkojen vikojen määrä oli vuoden 2008 aikana kuusi kappaletta, eli tavoite saavutettiin.

Tavoite: Luodaan Suomeen laaja julkisen ja yksityisen sektorin yhteinen sähköisen tunnistamisen toimintamalli.
Tavoitetaso:
– Periaatepäätös sähköisestä tunnistamisesta on hyväksytty.

Hallitus pyrkii edistämään helppokäyttöistä sähköistä tunnistamista. Sähköisen tunnistamisen kehittämisryhmä on kertomusvuonna muun muassa laatinut vahvan sähköisen tunnistamisen kansalliset linjaukset, joihin on koottu ne peruslähtökohdat, joille vahva sähköinen tunnistaminen Suomessa perustuu. Lisäksi kehittämisryhmä on tuottanut mallit, joilla mobiilitunnistaminen voitaisiin Suomessa toteuttaa lähitulevaisuudessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö, sisäasiainministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelivat luonnoksen sähköistä tunnistamista koskevaksi valtioneuvoston periaatepäätökseksi. Periaatepäätöksen tarkoituksena on sopia valtioneuvoston sisäisestä työnjaosta sähköisen tunnistamisen alalla tällä hetkellä näköpiirissä olevien tarpeellisten toimenpiteiden osalta. Periaatepäätöksen hyväksyminen siirtyi vuoden 2009 puolelle, joten tavoitetta ei näin ollen täysin saavutettu.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu luonnos laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista. Lain tavoitteena on luoda edellytykset toimivien vahvan sähköisen tunnistuksen markkinoiden synnylle. Lisäksi tavoitteena on saada aikaan säännöstö, jonka avulla voidaan lisätä vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden haltijoiden ja vahvaa sähköistä tunnistusta käyttävien palveluntarjoajien luottamusta vahvaan sähköiseen tunnistamiseen ja sitä tarjoaviin palveluntarjoajiin.

Tavoite: Laaditaan turvallisen mediaympäristön edistämisohjelma.
Tavoitetaso:
– Ohjelmaa toteutetaan erikseen sovittavilla toimenpiteillä.

Lasten ja nuorten turvallista mediaympäristöä on edistetty helmikuussa 2008 asetetulla lasten ja nuorten mediafoorumilla. Laaja-alaisen asiantuntijaryhmän tehtävänä on etsiä ja esittää keinoja median ja internetin haitallisiin sisältöihin puuttumiseksi ja niiden levittämisen estämiseksi. Ryhmä arvioi internetin ja median vaikutusta lasten ja nuorten arkeen ja heidän omaksumiin käyttäytymismalleihin, sekä lasten ja nuorten medialukutaidon edistämiseen tähtäävien toimien tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi ryhmä tarkastelee muuttuvan mediaympäristön vastaavuutta lainsäädäntöön, sekä yhteistyössä muiden kanssa kehittää mediatoimijoiden sekä erilaisten internet-yhteisöjen itsesääntelytoimia. Yksi foorumin pääasiallisista tehtävistä on edistää alan toimijoiden yhteistyötä. Ryhmän tulee nostaa keskustelun kohteeksi ajankohtaisia kysymyksiä ja etsiä esiin nouseviin ongelmiin ratkaisuja, mukaan lukien mahdolliset lainsäädäntötarpeet. Näitä tehtäviä foorumi on kertomusvuonna toteuttanut sekä yhteisissä kokoontumisissaan että erilaisten alatyöryhmien ja sidosryhmien kautta.

Tavoite:
- Lisätään kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta.
- Tarkennetaan alaa koskevaa lainsäädäntöä.
- Selvitetään toimenpiteet elintärkeiden toimintojen turvaamisen (YETT) kannalta välttämättömien tieto- ja viestintäjärjestelmien käytettävyyden kehittämiseksi.

Tavoitetaso:
- Merkittäviltä verkkojen vikatilanteilta vältytään.

Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuus
Ministeriön alalla kriittinen infrastruktuuri tarkoittaa YETTS:n (hallituksen strategia yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta) tietoliikenne- ja tietojärjestelmiä kaikkine niihin liittyvine kehittämis- ja ylläpitotoimineen, sekä kaikkien kuljetusmuotojen muodostamaa kuljetuslogistista järjestelmää niihin liittyvine väylä-, terminaali-, tietojärjestelmä ja muine liittymäkohtineen. Kysymys on siis koko yhteiskunnan kattavasta, liikenne- ja viestintäinfrastruktuurista, joiden avulla varmistetaan kyseisten palvelujen jatkuvuus kaikissa YETTS:n määrittämissä turvallisuustilanteissa.

Tieto- ja viestintäjärjestelmien käytettävyyden kehittämistä tehdään mm. liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä, ministeriövetoisesti tietoyhteiskuntasektorin pooleissa sekä sisäasiainministeriön sisäisen turvallisuuden ohjelman yhteydessä. Liikenne- ja kuljetusalan jatkuvuuden turvaamista selvitetään yhteistyössä Huoltovarmuuskeskuksen kanssa sekä kuljetuslogistiikkasektorin pooleissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön johdolla on vuoden 2008 aikana valmisteltu toimialakohtaisia varautumisohjeita, laadittu ministeriöiden valmiuspäälliköiden erityistilannesuunnitteluohjelman mukaisesti YETTS:n määrittämien toimintojen uhkakuvia, tilanneseurannan tilannekuvia ja ministeriön kriisijohtamisen yleinen toimintamalli sekä valmisteltu alustavat toimenpidekortit sähköisen joukkoviestinnän teknisten järjestelmien laajaa toimintahäiriötä tai tuhoa sekä fyysisen liikenteen häirintää varten. Ministeriön hallinnonalan liikennevirastouudistukseen liittyen aloitettiin suunnittelu liikennetoimialan varautumisen ja kriisijohtamisen uudelleenorganisoimiseksi. Valmistelut jatkuvat vuonna 2009.

Ministeriö on osallistunut EU:n kriittistä infrastruktuuria koskevan direktiiviin valmistelutyöhön ministerineuvostossa sekä yhteisön muihin viestintäverkkojen turvallisuutta edistävien työryhmien työhön.

Kertomusvuonna on ministeriö lisäksi vaikuttanut maamme turvallisuusverkon (TUVE) kehittämiseen.

Lainsäädännön tarkentaminen
Liikenne- ja viestintäministeriö asetti vuoden 2007 lopussa Tieto- ja viestintäjärjestelmien varautumisen lainsäädännön kehittämistyöryhmän. Työryhmä on tavoitteidensa mukaisesti vuoden 2008 aikana arvioinut liikenne- ja viestintäministeriön vastuualueella olevien säädösten mahdollisia muutostarpeita varautumisen näkökulmasta ottaen huomioon muun muassa YETT -strategian edellyttämät toimet. Lisäksi työryhmä on arvioinut lainsäädännöllisten keinojen tarpeita ja mahdollisuuksia tehostaa teleyritysten ja energian jakelusta vastaavien yritysten välistä yhteistyötä.

Tieto- ja viestintäjärjestelmien käytettävyyden kehittäminen Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta
Liikenne- ja viestintäministeriö on kertomusvuonna asettanut työryhmän, jossa selvitetään toimenpiteet elintärkeiden toimintojen turvaamisen (YETT) kannalta välttämättömien tieto- ja viestintäjärjestelmien käytettävyyden kehittämistä. Työryhmän toimikausi on 1.2.2008–1.6.2009.

Merkittävää käyttäjäkuntaa koskevien viestintäverkkovikojen määrä oli vuoden 2008 aikana kuusi kappaletta.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Viestinnän infrastruktuuria rakennetaan kilpailevilla verkkoteknologioilla ja langaton viestintä edistyy.
Tavoitetaso:
– Suomessa on käytössä useita eri tarkoituksiin soveltuvia valtakunnallisia ja alueellisia langattomia verkkoja.

Toimilupapolitiikalla on osaltaan vaikutettu siihen, että Suomen matkaviestinmarkkinoilla on kolme keskenään kilpailevaa valtakunnallista operaattoria. Laajakaistamarkkinoilla keskenään kilpailevia kiinteän verkon operaattoreita on lähinnä taajamissa. Langaton laajakaistaverkko on tarjolla suuressa osassa maata. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut keskipitkän aikavälin tavoitteeksi, että verkkokilpailua edistetään myös maanpäällisten televisioverkkojen puolella. Myös nopeat laajakaistaverkot voivat tarjota kilpailevan jakelutien televisio-ohjelmistoille. Osaltaan tämän tavoitteen toteutumista edistetään kansallisella laajakaistatoimintasuunnitelmalla, josta hallitus päätti joulukuussa 2008. Langatonta viestintää edistetään ottamalla sähköisten viestintäpalveluiden käyttöön uusia taajuusalueita. Osana laajakaistaratkaisua hallitus päätti joulukuussa 2008 2,6 gigahertsin taajuusalueen käyttöönotosta huutokauppaamalla taajuudet vuonna 2009.

Tavoite: Arvioidaan ja tarvittaessa muutetaan langattomien verkkojen toimilupakäytäntöjä.
Tavoitetaso:
– Laaditaan hallituksen esitys viestintämarkkinalain muuttamiseksi koskien mobiili-wimax-toimilupia.

Hallitus antoi joulukuussa 2008 esityksen, jolla luotaisiin selkeämpi ja kevyempi toimilupakäytäntö tilanteisiin, jossa aikaisemmin Viestintäviraston myöntämän radioluvan nojalla toiminut kiinteän Wimax-verkon toimija haluaisi muuttaa toimintansa toimiluvanvaraiseksi mobiili-wimax- toiminnaksi.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Suomi on ihmisläheinen, uudistuva ja kilpailukykyinen tietoyhteiskunta.
Tavoitetaso:
– Tietoyhteiskuntapolitiikalla saadaan aikaan merkittävää edistystä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisessä läpi koko yhteiskunnan.

Hallitusohjelman mukaisesti kotitalousvähennyksen käyttöalaa tulee laajentaa edesauttaen toimivien palvelumarkkinoiden syntyä ja työllisyyttä. Liikenne- ja viestintäministeriön aloitteen ja hallitukselle antaman ehdotuksen mukaisesti, eduskunta vahvisti marraskuussa 2008 hallituksen esityksen, jonka mukaan tuloverolakia on muutettu siten, että tieto- ja viestintätekniikan laitteiden, ohjelmistojen, tietoturvan ja tietoliikenneyhteyksien asennus-, kunnossapito- ja opastustyöt oikeuttavat kotitalousvähennykseen.

Tukemalla verotuksen keinoin kansalaisten siirtymistä tietoyhteiskuntaan edistetään tasa-arvoa, mahdollistetaan entistä laajemmin palveluiden digitalisointi sekä luodaan potentiaalia uusille palveluille. Palvelujen kysyntää tukeva tieto- ja viestintälaitteiden käytön edistäminen luo työllistämismahdollisuuksia alan pk-yrityksille ja edellytyksiä palveluyrittäjyyden kasvulle.

Tavoite:
– Vakiinnutetaan arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan työ.
– Hyväksytään toimintasuunnitelma sekä käynnistetään sen toteuttaminen.
Tavoitetaso:
– Ohjelmaa toteutetaan erikseen sovittavan toimintasuunnitelman sekä siihen liittyvien indikaattorien avulla.

Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta
Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan valmistelemaa tietoyhteiskunnan toimintaohjelmaa toteutetaan suunnitellun mukaisesti. Toimenpiteillä pyritään infrastruktuurin, innovaatioympäristön ja markkinoiden, sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittämiseen. Kärkihankkeet ja työryhmät etenevät suurimmalta osin tavoitteiden ja asetettujen aikataulujen mukaisesti. Neuvottelukunta on hyväksynyt toimintasuunnitelman seurantamittarit.

Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan toimintasuunnitelma
Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunnan valmistelema tietoyhteiskunnan toimintaohjelma hyväksyttiin alkuvuonna. Toimenpiteillä pyritään infrastruktuurin, innovaatioympäristön ja markkinoiden, sisältöjen ja palveluiden sekä osaamisen ja valmiuksien kehittämiseen.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Taajuuspolitiikka uudistuu maltillisesti ja lisääntyvään taajuustarpeeseen on varauduttu.
Tavoitetaso:
– Radiotaajuuksien käyttöä uudistetaan maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan.

Hallituksen pyrkimyksenä on radiotaajuuksien käytön uudistaminen maltillisesti joustavampaan ja tehokkaampaan suuntaan. Tähän liittyen radiotaajuuksien hallintaa ja kaupallistamista selvittämään asetettiin erillinen työryhmä, joka luovutti loppuraporttinsa huhtikuussa 2008.

Tavoite: Luodaan konkreettinen malli erikseen rajatun taajuusalueen kaupalliselle ja teknologianeutraalille myöntämiselle.
Tavoitetaso:
– Malli on laadittu.

Hallitus päätti joulukuussa 2008, että taajuushuutokauppoja kokeillaan vuonna 2009 työryhmän mallintamilla taajuuksilla. Eräiden pääasiallisesti langattoman laajakaistan tarjontaan varattujen radiotaajuuksien huutokauppaamisesta päätettiin säädettäväksi erillinen laki. Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos, jolla säädettäisiin radiotaajuuksien huutokauppaamisesta taajuusalueella 2500–2690 MHz.

Tavoite: Asetetaan radiotaajuusneuvottelukunta käsittelemään keskeisiä taajuuspoliittisia kysymyksiä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti taajuusasiain neuvottelukunnan käsittelemään strategisesti tärkeitä taajuuspoliittisia kysymyksiä sekä tarvittaessa tekemään ehdotuksia. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina kaikki keskeiset taajuuksia käyttävät yritykset sekä viranomaiset.

Tavoite:
– Arvioidaan liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston työnjakoa.
Tavoitetaso:
– On laadittu mahdollinen hallituksen esitys, jossa esitetään muutettavaksi toimivaltasäännöksiä.

Hallitus antoi joulukuussa 2008 eduskunnalle esityksen sekä viestintämarkkinalain että radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esityksessä tarkennetaan valtioneuvoston ja Viestintäviraston välistä työnjakoa toimilupien myöntämismenettelyissä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi toimivaltasäännöksiä radiotaajuuksien käytön osalta siten, että Viestintäviraston on yksittäistä radiolupapäätöstä valmistellessaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä, jos radioluvan myöntämisellä voi olla vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Valtioneuvosto myöntäisi radioluvan, jos sen myöntämisellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitus uudistui vuoden alusta. Aikaisemman valtion televisio- ja radiorahastosta tulleen rahoituksen sijasta Viestintäviraston valvontatehtävien kustannukset katetaan televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilta kerätyllä valvontamaksulla.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Suomalaisen mediakulttuurin vahvuudet, kuten kansallisesti omaleimaiset sisällöt, viestinnän moniarvoisuus, julkinen palvelu ja monipuolinen lehdistö säilyttävät vahvan asemansa ja kehittyvät.
Tavoitetaso:
– Yleisradion rahoitus on turvattu.
– Digitaalisen television toimiluvat on myönnetty.
Tavoite:
Asetetaan parlamentaarinen työryhmä arvioimaan Yleisradion rahoitusta vuoden 2010 jälkeen.
Tavoitetaso:
- Työryhmä raportoi työstään erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti.

Suomalaisen mediakulttuurin aseman säilyttäminen ja kehittyminen
Ruotsin television SVT Europa -kanavan näkyvyysalue laajeni koko maan kattavaksi. Kertomusvuonna selvitettiin myös SVT1- ja SVT2-kanavien lähettämismahdollisuuksia.

Vuoden 2008 alussa tulivat voimaan viestintämarkkinalakiin sisältyvät kaapelilähetystoiminnan jakeluvelvollisuutta (*must carry*) koskevat uudet säännökset, joiden mukaan siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat jatkossa Yleisradio Oy:n julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot oheis- ja lisäpalveluineen sekä 30.8.2010 saakka kaupalliset vapaasti vastaanotettavat valtakunnalliset televisio- ja radio-ohjelmistot.

Lehdistötuki uudistettiin vuoden 2008 alusta siten, että tukea myönnetään ruotsin, saamen ja romanin kielillä sekä viittomakielellä julkaistuille sanomalehdille ja verkkojulkaisuille sekä ruotsinkieliselle uutispalvelulle. Tukea myönnettiin 0,5 miljoonaa euroa.

Television analogiset maanpäälliset lähetysverkot suljettiin 31.8.2007 ja analoginen lähetystoiminta kaapelitelevisioverkoissa päättyi 29.2.2008. Maanpäälliset lähetysverkot kattavat 99,99 prosenttia väestöstä, muutoin vastaavat lähetykset voidaan ottaa vastaan satelliittivastaanottona.

Yleisradion rahoituksen turvaaminen
Hallitusohjelman mukaisesti Yleisradio Oy:n julkista palvelua ja rahoitusta selvittämään asetettiin parlamentaarinen työryhmä, jonka tulee tehdä ehdotuksensa huhtikuun 2009 loppuun mennessä. Työryhmä aloitti työnsä helmikuussa 2008.

Digitaalisen television toimiluvat
Digitaalisen television televisiokanavanippujen B- ja C-ohjelmistotoimilupia päätettiin jatkaa lainmuutoksella elokuun 2016 loppuun saakka. Näiden kanavanippujen toimilupakausi päättyy 31.8.2010. Kertomusvuonna on valmisteltu E- ja F-kanavanippujen kapasiteetin jakoa.

Tavoite: Käynnistetään digitaalisen television ohjelmisto- ja verkkotoimilupien myöntämistä vuoden 2010 jälkeen koskevan toimilupakierroksen valmistelut.
Tavoitetaso:
– Julistetaan syksyllä 2008 haettavaksi digitaalisen television ohjelmisto- ja verkkotoimiluvat.

Keväällä 2008 alan toimijoista koostunut television laatutyöryhmä sai valmiiksi suosituksensa toimenpiteistä televisiolähetysten laadun lisäämiseksi. Suositukset otetaan huomioon asetettaessa tulevia toimilupia hakuun.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Postin yleispalvelu on turvattu ja lehtien fyysiset jakelukanavat säilyvät koko maan kattavina.
Tavoitetaso:
– Kansalaiset ja yritykset voivat luottaa postipalveluiden toimintaan.

EU:n postidirektiivi uudistettiin vuonna 2008. Direktiivin toimeenpano edellyttää jossain määrin Suomen lainsäädännön muuttamista. Postidirektiivin muutosten voimaansaattamiseksi asetettiin työryhmä, jonka tulee tehdä ehdotuksensa postipalvelulain muuttamisesta vuoden 2010 alussa.

Vuonna 2008 tehtiin tutkimus postipalvelujen palvelutasosta asiakaskyselynä. Vastaajina olivat sekä yritykset että yksityiset kansalaiset. Tuloksen mukaan molemmat ryhmät antavat erinomaisen arvion postitoiminnan luotettavuudesta kuten aiempina vuosina.

Tavoite: Postin yleispalvelu on turvattu.
Tavoitetaso:
– Yksityishenkilöistä ja yrityksistä yli 70 % pitää postitoimintaa korkeatasoisena.

Suomalaisten selkeä enemmistö pitää maamme postitoimintaa korkeatasoisena. Yksityisistä 75 % pitää postitoimintaa joko erittäin hyvänä tai melko hyvänä. Yritysten kohdalla vastaava luku on 72 %.[2]

1.2.2 Liikennepolitiikka

Valtioneuvoston asettamat vaikuttavuustavoitteet:
– Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut.
– Parannetaan liikenneturvallisuutta.
– Vähennetään ympäristöhaittoja.

Toimivat matka- ja kuljetusketjut
Suurimmat ongelmat kuljetusketjujen toimivuudessa ovat aiheutuneet itärajalle suuntautuvasta rekkaliikenteestä. Vaalimaan rekkaparkin rakentamiselle myönnetty 24 miljoonan euron valtuus sisältyy vuoden 2008 talousarvioon. Venäjän viranomaisten kanssa on ollut vuoden 2008 aikana useita tapaamisia. Rajaliikenteen ongelmia on käsitelty useissa eri työryhmissä. Liikennemäärä Suomen ja

[2] Postipalvelututkimus 2008, LVM julkaisu 3/2009

Venäjän välillä kasvoi 5 % vuonna 2008. Kansainvälinen talouskriisi vaikutti loppuvuodesta transito- ja vientiliikenteeseen vähentävästi.

Liikenneturvallisuuden parantaminen
Tieliikenteen turvallisuus parani. Suurin myönteinen muutos tapahtui henkilöautoliikenteessä, jossa kuitenkin sattui pääosa kuolemaan johtaneista onnettomuuksista. Nuoria aikuisia kuoli vähemmän kuin vuonna 2007. Sen sijaan 15–17-vuotiaiden turvallisuus heikkeni, heistä pääosa kuoli matkustaessaan henkilöautolla, lisäksi useita kuoli sekä moottoripyörä- että mopo-onnettomuuksissa. Alle 15-vuotiaiden lasten liikennekuolemat vähenivät. Iäkkäitä, 75 vuotta täyttäneitä kuoli aikaisempaa enemmän sekä henkilöautoliikenteessä että jalankulkijoina.

Ympäristöhaittojen vähentäminen
Liikenteen ympäristötavoitteet ovat toteutumassa ns. perinteisten pakokaasupäästöjen osalta. Liikenteen typenoksidi-, hiilivety-, häkä- ja hiukkaspäästöt ovat vähentyneet ja vähentyvät edelleen ajoneuvo- ja polttoaineteknologian kehityksen ansiosta. Vesien ja maaperän suojelun, materiaalien käytön vähentämisen tai luonnon monimuotoisuuden turvaamisen osalta ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Kasvihuonekaasupäästöjen ja melun osalta kehitys on useita vuosia ollut menossa selkeästi huonompaan suuntaan. Kasvihuonekaasupäästöt ja melu ovat 2000-luvulla kasvaneet liikennemäärien kasvaessa. Vuonna 2008 tieliikenteen kasvu taittui ja ensirekisteröityjen henkilöautojen CO2 –päästöt vähenivät 8 %, jolloin myös liikenteen kasvihuonekaasupäästöt todennäköisesti vähenivät.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Liikenneverkon toimivuutta ja sujuvuutta parannetaan.
Tavoitetaso:
- Infran aiheuttamat liikennerajoitukset eivät ole lisääntyneet ja liikenteen ohjaustoimin tilannetta on parannettu.
- Häiriötilanteiden määrä vähenee ja matka-ajan ennakoitavuus paranee.

Liikenteen toimivuus - liikennerajoitukset
Tieliikenteen toimivuuden seuraamiseksi on kehitetty matka-aikojen mittaamista sekä tehty ehdotus matka-aikoihin perustuvaksi toimivuuden tunnusluvuiksi. Matka-aikatietoa kerätään rekisterikilpien tunnistukseen perustuvalla järjestelmällä keskeiseltä päätieverkolta, suurten kaupunkiseutujen ruuhkautuvilta tiejaksoilta sekä raskaan liikenteen ja rajaliikenteen kannalta merkittäviltä tieosuuksilta Kaakkois-Suomesta. Tavoitteena on, että jatkossa väylävirastolle asetetaan matka-aikoihin perustuvia liikenteen toimivuutta kuvaavia tavoitteita. Rataverkolla radan huonosta kunnosta johtuvat rajoitukset vähenivät 120 km.

Häiriötilanteiden määrä
Radanpidosta johtuvat viivästymät myös vähenivät hiukan. Yli 5 minuuttia oli määräasemalla myöhässä kaukoliikenteen junista 3,5 % - edellisenä vuonna 3,8 %.

Tavoite: Laaditaan liikennepoliittisen selonteon toteutusohjelma.
Tavoitetaso:
- Ohjelma valmistuu siten, että se on käytössä vuoden 2009 talousarvioesityksen valmistelussa.

Liikennepoliittinen selonteko valmistui keväällä ja se käsiteltiin eduskunnassa, joka antoi lausumansa syyskuussa. Toteuttamisohjelma on laadittu. Liikennepoliittista selontekoa on toteutettu vuoden 2008 syksyn lisätalousarvion, vuoden 2009 talousarvion ja vuoden 2009 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen yhteydessä.

Tavoite: Yhteysvälien kehittämisen periaatteet uudistetaan neliporrasmenettelyn mukaisesti.
Tavoitetaso:
– Periaatteet on viety käytäntöön.

Liikennepoliittisessa selonteossa on esitetty useita yhteysvälien kehittämishankkeita. Hankkeet on suunniteltu useimmiten monivaiheisiksi siten, että aluksi keskityttäisiin kaikkein kiireisimmin parannusta vaativiin kohteisiin ko. yhteysvälillä. Periaatteita ja ohjeita ei ole uudistettu neliporrasmenettelyn pohjalta.

Tavoite: Ministeriössä laaditaan kuvaus ja mittaristo koko liikennejärjestelmän palvelutasosta.
Tavoitetaso:
– Kuvauksen ja mittariston ensimmäinen versio saadaan valmiiksi.

Liikennejärjestelmän palvelutason mittaristoa ei ole kehitetty vuoden 2008 aikana, vaan valmistelutyö siirtyi vuodelle 2009 lähinnä liikennehallinnon virastouudistuksesta johtuen.

Tavoite: Vähennetään itäliikenteen rekkaliikenteen haittoja.
Tavoitetaso:
– Ongelmia on pystytty olennaisesti vähentämään.

Itäliikenteessä olevia rekkaliikenteen haittoja on pystytty vähentämään. Rajaliikenteen hallinnan toimenpidesuunnitelma on valmistunut ja sen toteutusta valmistellaan viranomaisyhteistyönä. Itärajan rekkaliikenteen koordinointivastuu on sovittu annettavaksi Tiehallinnolle, joka on myös varautunut reittiopastuksen ja liikenteen rajoituskeinoin puuttumaan ruuhkiin.

Liikennemäärä Suomen ja Venäjän välisellä rajalla on koko vuoden 2008 osalta 5 % suurempi kuin vuonna 2007. Kuitenkin finanssikriisin vaikutuksesta rekkamäärät ovat olleet pienempiä lokakuun puolen välin jälkeen kuin vastaavilla viikoilla vuonna 2007.

Komissio käsittelee Venäjän rajanylitykseen liittyviä asioita kahdessa pysyvän liikennedialogin työryhmässä sekä EU:n ja Venäjän tullityöryhmässä. Suomi on panostanut erityisesti ad hoc logistiikka -työryhmän toimintaan. Liikenne- ja viestintäministeriön liikennepolitiikan johto on syksyllä 2008 tavannut komission logistiikka-asioiden johtoa ja nostanut esiin Suomen kannalta keskeisiä kysymyksiä toimenpideohjelman toteutuksessa.

Suomen logistisen kilpailukyvyn edistämisessä painopiste on ollut EU-lainsäädäntöön vaikuttamisessa (eurovinjetti ja kuljetusmarkkinat) sekä EU:n ja Venäjän välisten logistiikan ongelmien selvittämisessä. Vaalimaa on valittu yhdeksi pilottikohteeksi, jossa uudet rajanylitysmenetelmät otetaan ensimmäisenä käyttöön. Pohjoisen ulottuvuuden liikenne- ja logistiikkakumppanuuden valmistelussa liikenne- ja viestintäministeriö on painottanut logistiikan merkitystä.

Logistiikkafoorumissa ja sen alaisissa teemaryhmissä työn alla oleva logistiikkastrategia valmistuu vuoden 2010 keväällä. Pitkän aikavälin elinkeinopoliittisen ohjelman valmistelua varten on asetettu työryhmä, jonka määräaika päättyy syyskuun lopussa 2009.

Itäliikenteen tilanne on ollut toistuvasti esillä sekä kahdenvälisissä että EU:n myötävaikutuksella käydyissä neuvotteluissa. Suomen ja Venäjän talouskomission alaisuuteen on perustettu rajaliikennetyöryhmä pohtimaan keinoja maiden välisen rajaruuhkaongelman ratkaisemiseksi. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön ja Venäjän liikenneministeriön väliset työryhmät ovat koordinoineet rajaasemien ja niille johtavien teiden rakentamista ja uudistamista.

Tavoite: Edistetään älykkään liikenteen hallinnan keinojen hyödyntämistä liikenneverkoilla.
Tavoitetaso:
– Uusia ajantasaisia palveluita on syntynyt, palvelutasoa mitataan.

Älykkään liikenteen selvitysmiehen raportti valmistui. Työssä kartoitettiin keskeiset käyttöönoton hidasteet ja esitettiin toimintamalleja älykkään liikenteen tehokkaaksi hyödyntämiseksi. Selvitys painottaa globaalien menestysmahdollisuuksien jatkuvaa hakemista mittavilla kokeiluilla kumppanimaiden kanssa. Julkisen sektorin tulee ohjata kehitystä strategisesti ja luoda edellytykset alan toimijoiden markkinoille. Raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset on viety virastojen ja laitosten tulosohjaukseen. Käynnissä oleva Älykkään liikenteen ÄLLI-ohjelma 2007-2010 on toiminut yhtenä puitteena kokeilujen ja ohjelmien nopealle käynnistämiselle.

EU:n älykkään liikenteen toimintaohjelma ja asiaa koskeva lainsäädäntöehdotus julkaistiin joulukuussa 2008.

Tavoite: Toimivat kansainväliset yhteydet kaikissa liikennemuodoissa.
Tavoitetaso:
– Kansainvälisten yhteyksien kehittäminen.

Kansainvälisten yhteyksien kehittäminen keskittyi Venäjään suuntautuvien yhteyksien kehittämiseen.

Lentoliikenne
Suomen ja Venäjän välisessä lentoliikenteessä on kapasiteettipula. Uusia lentoreittejä sekä lisää viikkovuoroja tarvitaan Pietariin ja Moskovaan. Kahdenvälisesti asiaan on ollut vaikea saada ratkaisua, koska lentoliikenteen avaaminen ja vuorojen lisääminen liittyvät läheisesti Venäjän oman lentoliikenteen kilpailukykyyn ja mahdollisuuteen vastata eurooppalaiseen palvelutarjontaan. Kertomusvuoden aikana kahdenvälisissä lentoliikenneneuvotteluissa tapahtui kuitenkin edistystä ja muun muassa uusi lentoreitti avattiin Ekaterineburgiin.

Junaliikenne
Helsingin ja Pietarin välinen nopea junaliikenne alkaa vuoden 2010 lopulla. Matka-aika lyhentyy 3-3,5 tuntiin nykyisestä 5,5 tunnista. Venäjän rajavartiopalvelu sekä tulli ovat valmiita siirtymään liikkuvassa junassa tehtäviin raja- ja tullitarkastuksiin. Liikkuvissa junissa tehtävistä tarkastuksista annettiin kertomusvuoden aikana asetus. Tarkastukset liikkuvassa junassa käynnistetään Venäjän puolella kokeiluluonteisesti lähiaikoina. Suomen puolella tarkastukset liikkuvassa junassa tehdään jo nykyisin.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Kehitetään eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen valintamahdollisuuksia.
Tavoitetaso:
– Henkilöliikenteessä joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kulkumuodon valinta helpottuu.
– Elinkeinoelämän kuljetustarpeisiin vastataan tasapuolisesti kaikkien kulkumuotojen osalta.
– Tavaraliikenteessä rautatiekuljetusten kilpailukyky kasvaa.

Kulkumuotojen valintamahdollisuuksien lisääminen henkilöliikenteessä
Joukkoliikenteen kehittämisessä on pyritty integroimaan kaupunkiseutujen linja-auto- ja rautatieliikenteen vaihtomahdollisuuksia mm. solmukohtien infojärjestelmin. Näiden suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon esteettömyys ja turvallisuus. Pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien työssäkäyntialueella on kartoitettu henkilöautojen ja polkupyörien liityntä-

pysäköinnin tehostamismahdollisuuksia. Tavoitteena on ollut saada sujuvia matkaketjuja julkisen ja kevyen liikenteen kesken ja välille.

Ministeriö on aloittanut syksyllä 2008 kansallisen joukkoliikenteen kehittämisohjelman (Arki paremmaksi, joukkoliikenne toimivaksi), jonka 10 teema-aluetavoitetta on työstetty loppuvuoden aikana yhteistyössä laajan sidosryhmäjoukon kanssa. Toimenpide-ehdotukset rahoitussuunnitelmineen viedään myöhemmin poliittiseen käsittelyyn.

Elinkeinoelämän kuljetustarpeisiin vastaaminen, Rautatiekuljetusten kilpailukyky tavaraliikenteessä
Tavarakuljetuksissa toteutustapa valitaan tarjolla olevista vaihtoehdoista. Valinnan tekee joko tavaroiden lähettäjä, vastaanottaja tai logistiikkaoperaattori jommankumman toimeksiannosta. Kuljetustavan valintaa voivat rajoittaa puutteet infrastruktuurissa tai palvelutarjonnassa. Kilpailukykyyn vaikuttavat käytettävän infrastruktuuriverkon ominaisuudet, sen käytöstä aiheutuvat maksut ja käytölle asetetut muut ehdot.

Tavoite: Edistetään eri liikennemuotojen tietopalvelujen kehittämistä.
Tavoitetaso:
– Uusia ajantasaisia palveluita syntynyt, palvelutasoa mitataan.

Liikenne- ja viestintäministeriössä tehtiin selvitys liikenteen telematiikkaa hyödyntävien ohjaus- ja tietopalveluiden kehittämisestä. Älykkään liikenteen eli liikenteen telematiikan tehokkaalla hyödyntämisellä voidaan merkittävästi lisätä liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta sekä hallita häiriötilanteita.

Yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa on pääkaupunkiseudulle laadittu liikenteen ja liikkumisen hallinnan visio.

Tavoite: Lainsäädäntö mahdollistaa joukkoliikennepalvelujen kehittämisen suurempina kokonaisuuksina.
Tavoitetaso:
– Lainsäädäntöuudistuksen periaatteet on ratkaistu.

Joukkoliikennelain uudistuksen valmistelu jatkui kertomusvuoden aikana tiiviissä yhteistyössä alan sidosryhmien ja joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Lain tavoitteena on luoda lainsäädännölliset puitteet, jotta julkisen rahoituksen ja kehittämistoimien avulla voidaan turvata joukkoliikenteen peruspalvelut koko maassa ja lisätä joukkoliikenteen käyttöä keskeisillä kaupunkiseuduilla ja niiden välisessä liikenteessä. Lain tavoitteena on toteuttaa Suomen olosuhteisiin mahdollisimman hyvin soveltuvat toimintamallit ja sisällyttää lakiin palvelusopimusasetuksen täytäntöönpanon vaatimat muutokset ja lisäykset. Lakiesitys saatiin valmiiksi kertomusvuoden lopussa ja se lähetettiin lausunnolle vuoden 2009 alussa.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelutaso turvataan.
Tavoitetaso:
– Alemman liikenneverkon palvelutaso säilyy nykytasolla.

Vuonna 2008 suunnattiin hallitusohjelman ja liikennepoliittisen selonteon linjausten mukaisesti lisärahoitusta erityisesti alemmalle liikenneverkolle metsäteollisuuden puunsaannin turvaamiseksi. Vuoden 2008 aikana parannettiin maanteillä noin 1600 km sorateiden kelirikkokohteita sekä noin 100 km päällystettyjä teitä sekä 5 siltaa. Tienkäyttäjien tyytyväisyys muun kuin päätieverkon tilaan pysyi edellisvuosien tasolla ja oli 3,0 asteikolla 1-5.

Rataverkolla puunsaannin turvaamiseen kohdennettu rahoitus käytetään lähinnä kuormausterminaalien kehittämiseen. Puukuljetusten turvaamiseksi tehtiin myös vähäliikenteisistä radoista vuoden 2008 talousarviossa ja lisätalousarviossa päätökset Savonlinna─Huutokoski sekä Porokylä─Vuokatti rataosien perusparantamisesta.

Tavoite: Kaukojunaliikenteessä turvataan peruspalvelutason mukaiset palvelut.
Tavoitetaso:
– Ei peruspalvelutason alituksia.

Liikennepoliittisen selonteon mukaan kaukoliikenteen peruspalvelutaso taataan ostamalla joukkoliikennettä niille yhteysväleille, joille tarjontaa ei synny markkinaehtoisesti. Ministeriö osti junien kaukoliikennettä 31,3 milj. eurolla (2007: 29,8). Ostetussa liikenteessä tehtiin 2,8 miljoonaa matkaa (2007: 2,7). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 11,1 euroa (2007: 11,0). Kaukoliikenteen palvelutaso pystyttiin säilyttämään.

Lisäksi ministeriö osti Rovaniemen ja Kemijärven välistä 2-kerrosmakuuvaunuilla hoidettavaa yöjunaliikennettä 1,1 miljoonalla eurolla. Matkoja tehtiin 31 000 (2007: 18 000). Rahoitus matkustajaa kohti oli 36,4 euroa (2007: 20,0).

Tavoite: Kehitetty tehokkaampia joukkoliikenteen hoitotapoja.
Tavoitetaso:
– Ei peruspalvelutason alituksia.

Joukkoliikennerahoituksen ja valtionavustusten avulla on turvattu joukkoliikenteen palvelutasoa pienten kaupunkiseutujen ja maaseudun taajamakeskusten välisessä liikenteessä. Työmatka- ja liityntäliikenteessä ei peruspalvelutaso ole kuitenkaan voitu kaikilta osin turvata.

Maaseudun joukkoliikenteen selvitysmies laati syksyllä 2008 ehdotuksensa ja rahoituslaskelmansa maaseudun haja-asutusalueiden joukkoliikenteen ja julkisen liikenteen hoitamiseksi. Ehdotuksia työstetään joukkoliikenteen kehittämisohjelman toimenpiteiksi.

Tavoite: Peruspalvelutaso turvataan lentoliikenteessä.
Tavoitetaso:
– Ei peruspalvelutason alituksia.

Liikennepoliittisessa selonteossa linjattiin, että lentoliikennettä voidaan ostaa paikkakunnille, joiden matka-aika Helsingistä nopeinta junayhteyttä käyttäen on yli kolme tuntia. Savonlinnan ja Varkauden säännöllistä lentoliikennettä ostettiin yhdessä asianomaisten kuntien kanssa. Liikenne alkoi toukokuussa 2008. Ministeriön osuus oli 0,7 miljoonaa euroa. Matkoja tehtiin noin 10 000.

Tavoite: Peruspalvelutaso turvataan saaristoliikenteessä.
Tavoitetaso:
– Ei peruspalvelutason alituksia.

Saaristoliikenteen peruspalvelutaso säilyi edellisvuosien tasolla. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä teki vuodenvaihteessa 2008/2009 ehdotuksen saaristoliikenteen peruspalvelutasoksi. Työryhmä ehdotti yhteysalusreiteille tarjottavan palvelutason määrittämiseksi menetelmää, joka ottaa huomioon reitin verkollisen ja liikenteellisen merkityksen sekä matkustaja- ja ajoneuvomäärät. Näin määriteltyä palvelutasoa käytettäisiin hankittaessa yhteysalusliikennepalveluja palveluntuottajilta. Maantielauttaliikenteen palvelutasomäärittelyt säilyisivät ennallaan.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Edistetään liikennejärjestelmän toimivuutta kaupunkiseuduilla.
Tavoitetaso:
- Suurten henkilöautoliikennettä palvelevien väyläinvestointien tarve ei kaupunkiseuduilla kasva.
- Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteinen kulkumuoto-osuus kasvaa tärkeimmillä kaupunkiseuduilla.
- Tavaraliikenteen toimivuus paranee.

Väyläinvestointien tarve kaupunkiseuduilla
Kesällä 2008 allekirjoitetun pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän aiesopimuksen mukaan tärkeimmät kaksi hanketta ovat länsimetro ja kehärata.

Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteinen kulkumuoto-osuus
Vuoden 2008 aikana on YTV-alueen[3] joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteinen kulkutapaosuus hieman kasvanut. Koko Helsingin seudun lähijunaliikenteessä vuotuinen kasvuprosentti on ollut keskimäärin 6 %. Tampereen kaupungin joukkoliikenteen matkamäärät ovat kasvaneet vuonna 2008 5,5 %.

Tavaraliikenteen toimivuus
Tavaraliikenteeseen vaikuttavat liikenneväylien lisäksi kuljetusmarkkinoiden säädökset ja toimitusketjujen osapuolten yhteistyö. Lähes kaikki liikenneväyläinvestoinnit palvelevat myös tavaraliikennettä. Vuonna 2008 valmistui Vuosaaren satama liikenneväylineen, jotka parantavat merkittävästi pääkaupunkiseudun ja koko maan tavaraliikenteen toimintaedellytyksiä. Ministeri Vehviläinen kutsui keväällä sidosryhmien edustajat logistiikkafoorumiin, jonka työryhmissä on valmisteltu hallitusohjelmassa mainittua logistiikkastrategiaa.

Tavoite: Kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämisohjelmat käynnistetään. Kehittämisohjelmien lukumäärä.
Tavoitetaso:
- 5 (kehittämisohjelmaa).

Kaupunkiseutujen kanssa on käynnistetty Tulevaisuuden joukkoliikennekaupungit -hanke, jossa on mukana yhteensä 19 kaupunkiseutua. Tavoitteena on aikaansaada alueen kehittämisohjelmat, organisoituminen, toimet ja mahdolliset aiesopimukset. Työtä jatketaan vuonna 2009 joukkoliikennelain uudistamisen myötä.

Helsingin seudun joukkoliikenteen kehitystoimet, painopistealueet ja yhteistyön valmisteluprosessi toteutettiin vuonna 2008 lähtökohtana vuonna 2009 voimaan tullut suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki. Lisäksi aloitettiin YTV:n ja Helsingin kaupungin liikennelaitoksen (HKL) suunnittelu- ja tilaajaorganisaatioiden uudistamisprosessiin liittyvä lainsäädännön muutostyö.

[3] Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV huolehtii Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan liikennejärjestelmäsuunnittelusta ja seudullisesta joukkoliikenteestä.

Tavoite: Liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittäminen ja maankäytön suunnittelun ja ajoituksen kytkeminen prosessiin.
Tavoitetaso:
- Liikennejärjestelmätyön ohje uusitaan.
- 3. liikennejärjestelmäsuunnittelun (LJS) työn kurssi aloitetaan.
- Neliporrasmalli on käytössä kaupunkiseutujen liikennejärjestelmätyössä.
- Helsingin seudun aiesopimus.

Liikennejärjestelmätyön kolmas kurssi on aloitettu. Liikennejärjestelmätyön kehittäminen on aloitettu yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Tavoitteena on koordinoida maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnittelu entistä paremmin yhteen. Neliporrasmallia käytetään kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnittelussa lähes poikkeuksetta. Pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmän toteutuksesta on tehty aiesopimus.

Tavoite: Lähijunaliikenteen palvelutasoa parannetaan.
Tavoitetaso:
- Junavuorojen määrä kasvaa.

Pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähijunaliikenteen matkustajamäärät ovat kasvaneet. Toisaalta liikenteen toimintaedellytyksiä on heikentänyt voimakas kustannusten nousu.

Liikenne- ja viestintäministeriö osti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähiliikennettä 10,8 milj. eurolla (2007: 9,2). Lähiliikenteessä tehtiin 12,0 miljoonaa matkaa (2007: 11,3). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 0,9 euroa/matka (2007: 0,8). Subventioaste oli 23 % (2007: 21). Helsinki-Lahti-liikenteen tarjontaa parannettiin asiakkaiden toivomuksesta yhdellä myöhäisellä iltajunalla. Keravan ja YTV-alueen sekä Kirkkonummen ja YTV-alueen joukkoliikenneyhteistyöhön lähijunaliikenteessä ministeriö osallistui 600 000 eurolla.

Tavoite: Tavaraliikenteen tarpeet on huomioitu liikennejärjestelmätyössä.

Uuden Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman ohjelmassa on osaprojekti tavaraliikenteen kehittämisestä.

Tavoite: Edistetään suurten kaupunkiseutujen liikenteen hallinnan kehittämisen yhteistyötä. Osallistutaan hankkeisiin.
Tavoitetaso:
- Kullakin suurella kaupunkiseudulla käynnistyy liikenteen hallinnan organisointi.

Liikenteenhallinnan organisointi on käynnistynyt pääkaupunkiseudulla, Tampereella ja Oulussa. Turun seudulla toiminnan on suunniteltu lähtevän liikkeelle vuoden 2009 aikana.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Vähennetään liikennekuolemia ja vakavia vammautumisia.
Tavoitetaso:
- Valtioneuvoston periaatepäätöksen taso eli tieliikenteessä kuolleiden määrä on enintään 250.
- Merenkulussa, lentoliikenteessä ja rautatieliikenteessä matkustajakuolemien määrä on nolla.

Tieliikenteessä kuoli ennakkotietojen mukaan 343 ihmistä, mikä tarkoittaa kuolemien määrän vähenemistä 34:llä edelliseen vuoteen verrattuna. Loukkaantumisten määrä oli edellisen vuoden tasolla.

Nuoria aikuisia kuoli edellistä vuotta vähemmän. Sen sijaan 15–17-vuotiaiden turvallisuus heikkeni, heistä pääosa kuoli matkustaessaan henkilöautolla. Lisäksi useita kuoli sekä moottoripyörä- että mopo-onnettomuuksissa. Alle 15-vuotiaiden lasten liikennekuolemat vähenivät. Iäkkäitä, 75 vuotta täyttäneitä kuoli aikaisempaa enemmän sekä henkilöautoliikenteessä että jalankulkijoina.

Tieltä suistuminen oli yleisin onnettomuustyyppi kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa. Kohtaamisonnettomuuksissa menehtyneiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Hyvästä kehityksestä huolimatta, edelleen eniten kuolemia eli 206 sattui henkilöautoilla matkustaville. Moottoripyöräilijöiden kuolemien määrä, 33, lisääntyi edellisiin vuosiin verrattuna. Mopoilijoita kuoli 11, eikä kuolemien määrässä ole tapahtunut suuria muutoksia, mutta mopo-onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä on ollut jatkuvassa kasvussa. Polkupyöräilijöiden turvallisuus on viime vuosina parantunut, ja pyöräilykuolemien määrä väheni edelleen. Sen sijaan jalankulkijoiden turvallisuuskehitys on ollut kielteinen, jalankulkijoita kuoli 52. Rattijuopumusonnettomuuksissa kuoli 82, mikä on edellisen vuoden tasoa.

Lentoliikenteen reittiliikenteessä ja tilauslentoliikenteessä ei kertomusvuoden aikana tapahtunut kuolemaan johtaneita onnettomuuksia. Lentoturvallisuus Suomessa on korkeaa kansainvälistä tasoa ja huomiota kiinnitetään pieniinkin poikkeamiin. Myöskään rautatieliikenteessä ei kertomusvuonna sattunut matkustajakuolemia. Tasoristeysonnettomuuksia oli valtion rataverkolla 39 kpl.

Kertomusvuonna sattui suomalaisille aluksille ja Suomen vesialueella purjehtiville aluksille 42 merionnettomuutta mitattuna neljän vuoden keskiarvolla. Merionnettomuuksien lukumäärä kasvoi yhdellä prosenttiyksiköllä edellisvuodesta. Suurin osa onnettomuuksista oli kuitenkin lieviä. Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei sattunut vuonna 2008. Ministeriö käynnisti kertomusvuoden aikana hallitusohjelman mukaisesti Itämeren meriturvallisuusohjelman valmistelun, joka laaditaan yhteistyössä muiden ministeriöiden ja alan kanssa. Ohjelmassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet, joita edistetään kansainvälisessä yhteistyössä ja toteutetaan kansallisilla toimilla merenkulun turvallisuuden parantamiseksi Itämerellä painottaen erityisesti alusliikenteen valvonnan kehittämistä ja turvallista navigointia. Ohjelma valmistuu maaliskuussa 2009.

Tavoite: Edistetään Valtioneuvoston liikenneturvallisuusperiaatepäätöksen yksilöityjä toimia.

Vuonna 2008 edistettiin useita liikenneturvallisuustoimia: laadittiin työryhmäselvitys uusiksi mopokorttivaatimuksiksi, laajennettiin alkolukon käyttömahdollisuutta lainsäädännöllä, laadittiin iäkäsohjelma toimenpidesuosituksineen ja käynnistettiin laaja ajokorttilainsäädännön uudistuksen valmistelu. Lisäksi kampanjoitiin hallinnonalan ja liikennealan järjestöjen kanssa yhteisvoimin eri turvallisuusteemoilla; keväällä liikennesääntöjen noudattamisen ja muiden huomioon ottamisen puolesta liikenteessä ja syksyllä EU:n liikenneturvallisuuspäivänä taajamien turvallisuuden ja jalankulkijoiden heijastimen käytön puolesta.

Valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevan periaatepäätöksen (9.3.2006) toteutumisen seurannan mukaan huomattava osa esitetyistä toimenpiteistä on toteutettu tai toteuttaminen on aloitettu. Periaatepäätöksessä vahvistettu tavoite, jonka mukaan vuonna 2010 liikenneonnettomuuksissa kuolleiden määrä on enintään 250, on erittäin haastava. Alle 300 liikennekuoleman on kuitenkin mahdollista päästä, jos turvallisuusmyönteisiin toimiin panostetaan riittävästi.

Tavoite: Luodaan edellytykset turvallisen autokannan kehittämiselle.

Kansainvälisellä yhteistyöllä edistettiin ajoneuvojen turvallisuuteen vaikuttavaa sääntelyä. Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UNECE[4]) alaisissa työryhmissä valmisteltiin sopimusmääräyksiä ja E-sääntöjä ja EU:ssa yhteisölainsäädäntöä. Esimerkkinä mainittakoon auton rakennetta koskevat säädökset, joilla parannetaan törmäystilanteessa jalankulkijan turvallisuutta.

Kansallisessa valmisteluprosessissa oli laaja ajoneuvojen tyyppihyväksyntää koskeva ajoneuvolainsäädännön muutos. Tällä laajennetaan nykyisin vain henkilöautoja koskeva EY-tyyppihyväksyntävelvoite koskemaan kaikkia autoja ja perävaunuja.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Parannetaan liikenteen energiatehokkuutta.
Tavoitetaso:
– Energiatehokkuus paranee vuoteen 2012 mennessä 9 %.

Liikennesektorin energiatehokkuussopimukset uudistettiin vuosina 2007 ja 2008 vastaamaan ns. energiapalveludirektiivin asettamia vaatimuksia. Tavarankuljetusten ja logistiikan energiatehokkuussopimus vuosille 2008–2016 valmistui ja allekirjoitettiin tammikuussa 2008. Joukkoliikenteen energiatehokkuussopimus vuosille 2008–2016 astui voimaan elokuussa 2008. Sopimuksilla tavoitellaan yhdeksän prosentin parannusta energiatehokkuuteen tavarankuljetus- ja logistiikka- sekä henkilökuljetusten alalla vuoteen 2016 mennessä.

Tavoite: Vähennetään autojen CO2-päästöjä EU:n asettamien tavoitteiden mukaisesti.
Tavoitetaso:
– Autojen CO2-päästöjen määrä.

Suomessa toteutettiin vuonna 2007 autoverouudistus, joka tuli voimaan vuoden 2008 alusta. Henkilöautojen autoveroprosentti porrastettiin uudistuksessa vastaamaan auton ominaispäästöjä (CO_2/km). Samalla alennettiin autoveron keskimääräistä tasoa noin kuudenneksella. Vuonna 2008 rekisteröityjen henkilöautojen keskimääräiset hiilidioksidipäästöt vähenivät uudistuksen myötä noin 8 prosenttia vuoteen 2007 verrattuna. Uudistuksen kokonaisvaikutus (pysyvyys) selviää vasta pitemmällä aikavälillä.

Liikenne- ja viestintäministeriö ja Ajoneuvohallintokeskus käynnistivät autoverouudistuksen yhteydessä hankkeen ajoneuvojen energiamerkintöjen kehittämiseksi. Tarkoituksena on saada kodinkonekaupoista tutut ABCDE-merkinnät vuoden 2009 aikana myös autokauppoihin niin, että kuluttajat voisivat valinnoissaan helposti huomioida auton energiankulutuksen.

Vuoden 2007 loppupuolella toteutettiin myös ajoneuvoverolain uudistus. Kuten autovero, myös ajoneuvoveron perusosa porrastettiin auton hiilidioksidipäästöjen mukaisesti. Tämä uudistus tulee voimaan vasta vuonna 2010, kun porrastetun veronkannon mahdollistavat tietojärjestelmät saadaan Ajoneuvohallintokeskuksessa valmiiksi.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Selvitetään liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen eri toimien vaikutukset ja kustannukset.
Tavoitetaso:
– Eri toimien vaikuttavuuden arviointiin riittävä tietopohja.
– Riittävä aineisto ilmasto- ja energiapoliittiseen työhön.

[4]UNECE, United Nations Economic Commission for Europe

Suomen uusi pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia valmistui marraskuussa 2008. Strategiassa esitetään valtioneuvoston linjaukset tulevien vuosien ilmasto- ja energiapolitiikalle sekä ehdotukset keskeisimmiksi toimenpiteiksi, joilla EU:n tavoitteet voidaan saavuttaa. Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoitteeksi on määritelty 15 prosenttia. Kun liikenteen päästöjen arvioidaan kasvavan aina 14,2 miljoonaan CO_2 –ekvivalenttitonniin ilman uusia toimenpiteitä vuoteen 2020 mennessä, tavoite tarkoittaa lähes 3 miljoonan päästötonnin leikkaamista noin 10 vuodessa. Strategian liikennepoliittisten toimien vaikuttavuutta ja kustannuksia arvioitiin vuonna 2007.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti maaliskuussa 2008 hallinnonalan ilmastopolitiikan toimikunnan, jonka tehtävänä on laatia ministeriölle ehdotus hallinnonalan ilmastopolitiikan toteutusohjelmaksi vuosille 2009–2020 ja seurata ohjelman täytäntöönpanoa. Ohjelmassa tarkennetaan kansallisessa pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiassa liikennesektorille asetetut tavoitteet ja toimenpiteet sekä arvioidaan toimenpiteiden vaatimat kustannukset. Ohjelma valmistuu maaliskuussa 2009. Arvio ohjelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuudesta on tilattu Valtion teknilliseltä tutkimuskeskukselta (VTT) jatkona edellisvuonna tehdylle arvioinnille.

Myös työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) asetti keväällä 2008 toimikunnan tarkentamaan pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategian tavoitteita ja toimenpiteitä. TEM:n energiansäästön ja energiatehokkuuden toimikunnan tehtävänä on laatia energiansäästön ja energiatehokkuuden toimenpideohjelma kesään 2009 mennessä. Toimikunta asetti alaisuuteensa neljä jaostoa, joista yksi on liikennejaosto. Liikennejaoston puheenjohtajuutta on hoidettu liikenne- ja viestintäministeriöstä. Myös liikennejaoston esittämistä toimenpide-ehdotuksista laaditaan vaikuttavuusarviot osana toimikunnan työtä.

YK:n alaisen kansainvälisen merenkulkujärjestön[5] meriympäristösuojelukomitean kokouksessa lokakuussa 2008 hyväksyttiin konsensuksella MARPOL –yleissopimuksen ilmasuojelua koskevan liitteen kokonaisuudistus. Liite kattaa alusten moottoreiden päästämät typen oksidit (NOx) ja polttoaineen rikkipitoisuudet (SOx). Säätely edistää meriympäristön suojelua, merenkulun ja miehistön turvallisuutta ja vähentää päästöjen terveyshaittoja. Ratkaisu mahdollistaa myös alusten koneistoja koskevan ympäristöteknologian kehittämisen. Uusien säännösten mukaan Itämerellä ja Pohjanmerellä polttoaineiden rikkipitoisuustaso on 1.7.2010 jälkeen 1 % ja 1.1.2015 jälkeen 0,1 %. Nykyinen rikkipitoisuuden enimmäisraja Itämerellä on 1,5 %. Elinkeinoelämä esitti vakavan huolen päätöksestä johtuvasta kuljetuskustannusten arvioidusta suuresta lisääntymisestä. Suomi toi EU-koordinaatioon lokakuussa 2008 toimitetulla kirjallisella muistiolla esiin huolensa tilanteesta. Komissio totesi käynnistäneensä selvitykset kustannuksista ja ministeriö sopi yhdessä alan kanssa, että asiasta tehdään myös kotimaassa oma kustannusselvitys riippumattoman tahon toimesta.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Huolehditaan liikenne- ja kuljetusmarkkinoiden toimivuudesta.
Tavoitetaso:
- Liikenteen ja kuljetusten kustannustaso ei ylitä yleistä kehitystä.
- Suomessa on tasapuoliset ja toimivat kuljetusmarkkinat.

Liikenteen ja kuljetusten kustannustaso
Kertomusvuoden aikana kustannustasossa tapahtui suuria muutoksia. Vielä kesällä inflaatio oli lähellä viittä prosenttia, mutta hiipui vuoden loppua kohti ja oli joulukuussa 3,5 %. Liikenteen kustannustaso nousi alkuvuonna voimakkaasti. Kuorma-autoliikenteen kustannusindeksi oli vielä touko-heinäkuussa noin 14 % suurempi kuin vuotta aiemmin, mutta joulukuussa enää 1,7 %. Myös linja-autoliikenteen kustannuskehitys on ollut samantyyppistä. Joulukuussa linja-autoliikenteen kustannusindeksi oli 1,9 % suurempi kuin vuotta aiemmin.

[5] IMO, International Maritime Organization

Suomen logistisen kilpailukyvyn edistämisessä painopiste on ollut EU-lainsäädäntöön vaikuttamisessa (eurovinjetti ja kuljetusmarkkinat) sekä EU:n ja Venäjän välisten logistiikan ongelmien selvittämisessä. Vaalimaa on valittu yhdeksi pilottikohteeksi, jossa uudet rajanylitysmenetelmät otetaan ensimmäisenä käyttöön.

Satamia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelu on aloitettu. Tavoitteena on parantaa kilpailuedellytyksiä satamatoiminnassa.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu raskaan liikenteen tienkäyttömaksujen käyttöönottoa.

Saimaan kanavan vuokrasopimusneuvottelut jatkuivat vuonna 2008. Uusi 50-vuotinen vuokrasopimus pyritään allekirjoittamaan vuoden 2009 aikana.

Suomen lipun alla purjehtivan ja ulkomaankaupan merikuljetuksissa toimivan kauppalaivaston toimintaedellytysten turvaamiseksi ja kilpailukyvyn parantamiseksi on jatkettu merenkulun tuki- ja muita toimenpiteitä. Merenkulkupolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys sekä huoltovarmuus ja yhteiskunnan kuljetusten omavaraisuus kaikissa tilanteissa. EU:n hyväksymät laivojen miehityskustannusten alentamiseksi tarkoitetut tukitoimenpiteet on otettu lähes täysimääräisesti käyttöön. Lailla meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain muuttamisesta (967/2008) voidaan tuen soveltamisalaa eräiltä osin vielä laajentaa sen jälkeen, kun EY:n komissio on hyväksynyt muutokset.

Tukitoimenpiteiden avulla on voitu estää vireillä olleet laajamittaiset tonniston ulosliputussuunnitelmat. Viime aikoina Suomen kauppalaivaston kehitys on ollut myönteistä. Ulkomaanliikenteessä toimivien kauppalaivojen lukumäärä samoin kuin alan työpaikat lisääntyivät kertomusvuoden aikana. Alusten lukumäärä kasvoi 115 aluksesta 120 alukseen. Vanhempaa tonnistoa on myyty pois ja eräitä uudisrakennuksia on rekisteröity Suomeen, minkä takia myös alusten keski-ikä on laskenut. Viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana laivojen lukumäärä on kasvanut noin 10 %.

Yleisesti katsotaan kuitenkin, että varustamoiden verotus Suomessa ei luo riittävän hyviä edellytyksiä investoida Suomen lipun alle. Tarkoitus on, että esitys tonnistoverolain muuttamisesta annetaan vuoden 2009 aikana. Valtiovarainministeriö vastaa lain valmistelusta. Suomi on ainoa maa Euroopan perinteisistä merenkulkumaista, missä ei käytetä ns. sekamiehistöjä. Tämä lisää alusten miehityskustannuksia kilpailijamaihin verrattuna.

Merenkulkulaitos kilpailutti jäänmurtopalvelut kesällä 2006 saaden kuitenkin vain kaksi vaihtoehtoista tarjousta Varustamoliikelaitokselta. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 11.10.2006 ulkopuolisen selvitysmiehen arvioimaan jäänmurtopalvelujen kilpailun avaamista, hankintamenettelyä ja hankinnan tehostamista. Ministeriö asetti työryhmän laatimaan jäänmurtopalvelujen hankintastrategian, joka valmistui syyskuun 2008 loppuun mennessä.

Väylämaksukertymä on useana vuonna peräkkäin ollut ylikatteellinen. Väylämaksujen ylikatteellisuuden poistamiseksi väylämaksuja on alennettu keskimäärin 10 % vuoden 2008 alusta lukien voimaan tulleella väylämaksulain muutoksella.

Tasapuoliset ja toimivat kuljetusmarkkinat

Yksityinen luotsausyhtiö Baltic Pilot Ltd aloitti toimintansa Raumalla elokuussa 2007. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi yhtiöltä selvityksen sen toiminnasta. Luotsiliitto kanteli asiasta oikeuskanslerille. Marraskuussa antamassaan päätöksessä oikeuskansleri esitti liikenne- ja viestintäminis-

teriön harkittavaksi, olisiko luotsauslainsäädäntöä aiheellista tarkistaa niin, että siitä selkeämmin ilmenisi lainsäätäjän tarkoitus. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti luotsauslakityöryhmän, jonka tehtävänä on tehdä ehdotus luotsauslakiin tarpeellisiksi muutoksiksi, jos luotsaus päätetään pitää Luotsausliikelaitoksen yksinoikeutena, sekä esittää arvio siitä, mitä asiakokonaisuuksia tulisi selvittää ja arvioida vaikutukset, jos luotsauspalvelut päätettäisiin avata kilpailulle. Työryhmän toimikausi päättyi helmikuussa 2008.

Työryhmän toimikautta jatkettiin maaliskuussa 2008 ja tehtäväksi annettiin selvittää mm. luotsaustoiminnan järjestämisen eri vaihtoehtojen käyttökelpoisuutta ja vaikutuksia. Työryhmä luovutti raporttinsa 21.1.2009. Työryhmä päätyi esittämään vaihtoehtoisina malleina monopolia, alueellista kilpailuttamista tai avoimen kilpailun ja alueellisen kilpailuttamisen yhdistelmää. Jos luotsaustoiminta päätetään avata kilpailulle, on työryhmän mielestä selvitettävä vielä useita asioita. Linjaluotsauksen laajentaminen niin, että linjaluotsin tutkinnon voisi suorittaa myös englannin kielellä, tulisi työryhmän mukaan ratkaista samassa yhteydessä, kun päätökset luotsaustoiminnan järjestämisestä tehdään. Erityisesti lisäselvitysten vuoksi kilpailulle avaamiseen liittyvät säännökset on työryhmän arvion mukaan mahdollista toteuttaa aikaisintaan vuonna 2010.

Rautateiden tavaraliikennemarkkinoiden avautumiseen vuoden 2007 alussa valmistauduttiin varmistamalla tasapuoliset ja syrjimättömät kilpailuedellytykset. Rautatieliikenteen liikenteenohjauksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi perustettiin kertomusvuoden alussa Ratahallintokeskukseen valtakunnallista liikenteenohjaamista varten liikenteenhallintakeskus, joka valvoo VR-konsernilta palveluna ostettavaa liikenteenohjausta. Liikenne- ja viestintäministeriö asetti toukokuussa 2008 hallitusohjelman mukaisesti työryhmän selvittämään rautateiden henkilöliikenteen kilpailuttamismahdollisuuksia. Työryhmä laatii 31.3.2009 mennessä ehdotuksen siitä, miten rautateiden henkilöliikenne pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueella tulisi kilpailuttaa.

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti keväällä 2006 Venäjän liikenneministeriön kanssa neuvottelut Suomen ja Venäjän välisen rautatieyhdysliikennesopimuksen uudistamiseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti neuvotteluihin liittyen vuoden 2007 alussa selvityksen, jossa arvioidaan Venäjän liikenteen mahdollisen kilpailulle avaamisen vaikutuksia toisaalta VR Osakeyhtiölle ja toisaalta kuljetuspalveluja käyttävälle teollisuudelle. Selvitys on valmistunut syyskuussa 2007. Valtioneuvosto asetti 20.12.2007 uuden neuvotteluvaltuuskunnan yhdysliikennesopimusneuvotteluja varten. Neuvotteluja Venäjän viranomaisten kanssa jatkettiin tammikuussa 2008.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti kesäkuussa 2008 työryhmän selvittämään ja arvioimaan liikennemarkkinoiden elinkeinopolitiikkaa. Tarkoituksena on selvittää liikennemarkkinoiden nykytila ja asettaa tavoitteet ja toimenpiteet kaikille liikennepalvelumuodoille 30.9.2009 mennessä. Huomioon otetaan myös kunkin palvelumuodon ominaispiirteistä johtuvat erityiset vaatimukset. Työryhmän tehtävänä on laatia elinkeinopoliittinen toimenpideohjelma liikenne- ja kuljetuspalveluja tarjoavien yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi. Lisäksi ohjelmalla pyritään lisäämään kilpailua sekä parantamaan palveluiden laatua.

Tavoite: Logistiset kustannukset alenevat koko maassa.

Yhtenä logistiikkastrategiaan kuuluvana toimenpiteenä on valmisteltu toimenpideohjelmaa logistiikkakustannusten vähentämiseksi. Yli 2700 yritystä on osallistunut logistiikkaselvityksen tekemiseen, joka julkaistaan alkuvuodesta 2009.

Tavoite: Lainsäädännöllä luodaan toimialalle kilpailua ja mahdollisuudet tarjota laadukkaita palveluita kannattavasti.

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat syyskuussa 2007 hyväksyneet sovitteluratkaisun III rautatiepakettiin kuuluvista säädöksistä. Pakettiin kuuluvalla rautateiden kehittämisdirektiivillä avataan EU:n sisäinen kansainvälinen henkilöliikenne vuoden 2010 alussa. Lisäksi pakettiin kuuluvat ns. veturinkuljettajien ajokorttidirektiivi ja ns. rautatievastuuasetus, joka koskee pääosin kansainvälistä henkilöliikennettä. Säädösten kansallisen täytäntöönpanon valmistelut on käynnistetty marraskuussa 2007 ja lainsäädännön valmistelua on jatkettu kertomusvuoden aikana.

Tavoite: Tuetaan taloudellisten ajoneuvojen käyttöönottoa ja markkinoiden toimivuuden kehittämistä.

Euroopan parlamentti hyväksyi lokakuussa 2008 direktiivin julkisen sektorin puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen hankinnoista. Direktiivi määrittelee yhdenmukaistetun menettelyn, joka koskee julkisen liikenteen puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen hankintaa siten, että niiden energiankulutuksesta, päästöistä ja elinkaarikustannuksista lasketaan rahallinen vertailuarvo. Julkisten viranomaisten että liikennepalveluja julkiselle hallinnolle sopimuspohjaisesti tarjoavien operaattorien tulee käyttää elinkaarikustannuksia yhtenä kriteerinä kaikissa maantieajoneuvojen hankinnoissa. Ajoneuvon elinkaari määritellään teknisten eritelmien mukaisesti, ja niiden puuttuessa komissio määrittää ajoneuvon käyttöiän aikaiset ajokilometrit.

Ehdotuksella pyritään alentamaan puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen hankintakustannuksia kehittämällä puhtaiden ajoneuvojen markkinoita. Voimassa olevaa ajoneuvojen päästönormeja koskevaa EU:n lainsäädäntöä voidaan käyttää tarjouskilpailun ratkaisukriteerinä.

Tavoite: Kehitetään Storyjen[6] toimintaa strategisina valmisteluelimenä.

Kertomusvuoden aikana strategisten ohjausryhmien eli Storyjen toimintaa on kehitetty hallinnonalan virastouudistushankkeen puitteissa yhteistyössä virastojen ja laitosten kanssa. Ohjausta pyritään kehittämään vaikuttavammaksi ja ketterämmäksi uudistamalla ja syventämällä yhteistyön muotoja uusien virastojen aloittaessa toimintansa 1.1.2010. Käytännön vuorovaikutus on esitetty kehitettäväksi Story-käytännön pohjalta. Nämä uudet ryhmät muodostuisivat ao. viraston johtoryhmästä ja liikennepolitiikan johtoryhmästä, jotka kokoontuisivat noin neljä kertaa vuodessa. Näitä kokouksia avustaisi viraston ja ministeriön asiantuntijoista koottu ryhmä, jonka keskeisenä tehtävänä olisi valmistella strategiatason toimenpide-ehdotuksia yhteiselle ryhmälleen.

1.2.3 Omistajapolitiikka

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Liikennealan liikelaitokset tuottavat julkista ja taloudellista arvoa.
Tavoitetaso:
- Kaikkien liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kolmen liikelaitoksen taloudellinen tulos mahdollistaa julkisen arvon tuottamisen omistajalle pitkällä aikavälillä.

[6] Strategisten ohjausryhmien eli ns. Story-ryhmien tehtävänä on lisätä strategista vuorovaikutusta liikenne- ja viestintäministeriön johdon ja virastojen ja laitosten johdon välillä sekä virastojen ja laitosten kesken. Hallinnonalalla toimii neljä strategista ohjausryhmää: Story (väylävirastot), TurvaStory (Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto, Ilmailuhallinto sekä Tiehallinto ja Merenkululaitos turvallisuusasioiden osalta), TutkimusStory (Ilmatieteen laitos) sekä LääniStory (lääninhallinnon liikenneosastot).

Julkisella arvolla tarkoitetaan kustannustehokkaasti tuotettua yhteiskunnallista vaikuttavuutta eli tasokkaita liikennepalveluja elinkeinoelämälle, yhteiskunnalle ja kansalaisille. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan liikelaitosten liiketulos on viime vuosina pääsääntöisesti ollut voitollinen. Vuonna 2008 alkanut taloudellinen taantuma on heikentänyt tuloksentekokykyä. Liikelaitosten tase on kuitenkin niin vahva, että ne selviävät taantumavaiheen yli niin, että yhteiskunnallinen vaikuttavuus ei merkittävästi heikkene.

Tavoite: Liikelaitosten yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita kehitetään.
Tavoitetaso:
- Kaikille liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kolmelle liikelaitokselle pystytään vuodelle 2009 asettamaan mitattavia tavoitteita omistajan taloudellisen arvon lisäksi myös yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle.

Kaikille liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan liikelaitoksille on laadittu omistajastrateginen selvitys, jonka osana on kehitetty yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita. Uusia mittareita kokeillaan ensimmäiseksi Ilmailulaitoksen tulosohjauksessa ja kertyvät kokemukset hyödynnetään myöhemmin kahden muun liikelaitoksen tavoitteita kehitettäessä.

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Liikennealan liikelaitosten omistajaperiaatteita kehitetään.
Tavoitetaso:
- Käytössä on parhaat omistajaohjauksen käytännöt valtion liikelaitoksista.

Valtion liikelaitoksia on arvioitu muun muassa valtiovarainministeriön liikelaitostyöryhmässä. Liikenne- ja viestintäministeriön liikelaitosten toimintatavat ovat yhtiömäisimpiä ja niiden hallinnossa noudatetaan soveltuvin osin samoja hyvän hallinnon periaatteita kuin osakeyhtiöissä.

Tavoite: Varustamoliikelaitokselle laaditaan omistajastrateginen selvitys ja sen pohjalta määritetään omistajapoliittiset linjaukset.
Tavoitetaso:
- Kaikille liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kolmelle liikelaitokselle on vuoden 2008 loppuun mennessä vahvistettu omistajastrateginen linjaus.

Kaikista kolmesta liikelaitoksesta on laadittu omistajastrateginen selvitys. Tavoitteen asettamisen jälkeen aloitettu liikelaitosmallia koskeva selvitystyö on kuitenkin muuttanut tilannetta niin, että omistajastrategian vahvistamiselle ei vuoden 2008 aikana ole ollut edellytyksiä.

1.2.4 Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Ministeriön asettama vaikuttavuustavoite: Hallinnonalan tuottavuutta parannetaan.
Tavoitetaso:
- Hallinnonalan kokonaistuottavuus kasvaa 2 %.
- Työn tuottavuus hallinnonalalla kasvaa 1 %.

Tiedot hallinnonalan kokonaistuottavuuden ja työn tuottavuuden kehityksestä saadaan kesäkuussa, jolloin Tilastokeskus julkistaa valtion tuottavuustilaston tiedot vuodelta 2008.

Tavoite: Tuottavuuden sekä prosessien tehokkuuden mittaamista kehitetään.
– Kartoitetaan ja priorisoidaan tuottavuuden sekä prosessien tehokkuuden mittaamisen kehittämistarpeet.
Tavoitetaso:
– Tuottavuusmittareiden toimivuus arvioitu.

Liikenne- ja viestintäministeriö on yhdessä hallinnonalan virastojen ja laitosten sekä Tilastokeskuksen kanssa arvioinut tuottavuusmittareiden toimivuutta. Projektissa kartoitettiin virastojen ja laitosten tuottavuusmittareiden nykytila sekä kokemuksia tuottavuusmittauksen käytännön toteuttamisesta. Välittömiä kehittämistarpeita tunnistettiin Ratahallintokeskuksen tuottavuusmittareissa. Ratahallintokeskuksen tuottavuuslaskennassa ei ole tullut huomioiduksi millään tavalla huomattavat rataverkon laatuun tehdyt investoinnit. Tuottavuusmittareiden kehittäminen valmistuu tältä osin vuonna 2009. Muiden virastojen tuottavuusmittareita ei päätetty vuoden 2008 aikana kehittää. Sen sijaan käynnissä olevan liikennehallinnon virastouudistuksen todettiin vaikuttavan uudistuksen kohteena olevien virastojen tuottavuusmittaukseen vuoden 2010 alusta lukien. Näiden virastojen tuottavuusmittareiden kehittämiseen palataan vuoden 2009 aikana, kun virastouudistuksen valmistelu on edennyt riittävän pitkälle.

Tavoite: Hallinnonalan virastojen ja laitosten ohjausta ja yhteistyötä kehitetään synergiaetujen saavuttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.
– Käynnistetään tarvittavat selvitykset virastojen ja laitosten yhteistyön syventämiseksi, synergiaetujen saavuttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi.

Liikennehallinnon virastouudistuksen valmistelu käynnistettiin toukokuussa 2008. Yhdessä nykyisten liikennehallinnon virastojen kanssa laadittiin yksimielinen väliraportti, jossa esitettiin, Tiehallinnon, Ratahallintokeskuksen ja Merenkulkulaitoksen väylätoimintojen yhdistämistä uudeksi väylävirastoksi ja Ajoneuvohallintokeskuksen, Rautatieviraston, Ilmailuhallinnon sekä Merenkulkulaitoksen meriturvallisuustoiminnon yhdistämistä uudeksi liikenteen turvallisuusvirastoksi. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä puolsi virastouudistushanketta päätöksessään 26.11.2008 todeten, että uudet virastot voivat aloittaa toimintansa 1.1.2010. Virastouudistuksella tavoitellaan mm. kokonaisvaltaisempaa liikennepolitiikan valmistelua ja liikennejärjestelmänäkökulman vahvistamista. Uusissa virastoissa voimavarjoa pystytään kohdentamaan tehokkaammin ja tukitoimintoja voidaan yhdistää, kohentaen samalla hallinnon tuottavuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivien kolme valtion liikelaitoksen − Ilmailulaitoksen, Varustamoliikelaitoksen ja Luotsausliikelaitoksen − organisointitapa on ollut uudelleen arvioitavana. EU:n komission mukaan liikelaitosmalli ei sovi EU:n yhteismarkkinoille. Merenkulkulaitoksen sisäisen tuotannon yhtiöittämisen valmistelu aloitettiin talouspoliittisen ministerivaliokunnan kesällä 2008 tekemän linjauksen mukaisesti. Sisäinen tuotanto eriytetään vuoden 2010 alusta virastomuotoisesta organisaatiosta erilliseksi osakeyhtiöksi.

Tavoite: Valmistellaan Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön syventämistä.
Tavoitetaso:
– Uusi laitos voi aloittaa toimintansa 1.1.2009 alkaen.

Merentutkimuslaitoksen toiminnot järjestettiin uudelleen siten, että Merentutkimuslaitoksen toiminnot jaettiin Ilmatieteen laitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kesken vuoden 2009 alusta lukien. Ilmatieteen laitokseen on samalla perustettu merentutkimuksen ohjelma ja Suomen ympäristökeskukseen Merikeskus. Uudistus selkeyttää tutkimuksen organisointia sekä vahvistaa laitosten roolia

kansainvälisessä tutkimus- ja tiedeyhteisössä. Selkeämpi työnjako lisää myös tutkimustyön tehokkuutta. Lisäksi edellytykset meriturvallisuuspalveluiden tuotannolle paranevat.

Tavoite: Järjestetään ministeriön tulosohjaajien ja hallinnonalan virastojen ja laitosten tapaamisia.
Tavoitetaso: Toimiva yhteydenpito.

Kertomusvuoden aikana järjestettiin hallinnonalan talous-, henkilöstö- ja tiehallinnon henkilöstölle tarkoitettu informaatio- ja keskustelutilaisuus. Yhteistyö ministeriön tulosohjaajien ja hallinnonalan virastojen ja laitosten kesken on ollut tiivistä muun muassa hallinnonalan virastouudistuksesta johtuen. Yhteistyötä on tehty useissa virastouudistuksen valmistelun yhteydessä perustetuissa jaostoissa, muun muassa tulosohjaus- ja talousjaostoissa. Jaostojen työssä on suunniteltu käytännön vuorovaikutuksen syventämistä.

Tavoite: Liiketoiminnan ohjauksessa noudatetaan hyvälle hallintotavalle ja omistajapolitiikalle asetettuja vaatimuksia.

Liikenne- ja viestintäministeriön liiketoiminnan ohjauksessa on noudatettu vuonna 2007 vahvistettuja hyvän hallintotavan (*corporate governance*) periaatteita.

Tavoite: Toteutetaan talousarvion rakenneuudistus liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan pääluokassa.
Tavoitetaso:
– Uusi talousarviorakenne käytössä vuoden 2009 talousarviossa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan pääluokan rakenne on uusittu vuoden 2008 aikana ja uudistuksen vaikutukset näkyvät vuoden 2009 talousarviossa. Uusittu rakenne noudattaa jakoa politiikkalohkoihin.

Tavoite: Kansainvälisissä tutkimusohjelmissa edunvalvonta, yhteistyö ja tiedottaminen toimivat ensiluokkaisesti:
– 7. puiteohjelmassa sopimukseen johtaneiden hakemusten osuus kaikista suomalaisten jättämistä hakemuksista.
– Tavoitetaso: yli 30 %
– Ohjelmakomiteatyöskentelyyn osallistuminen ja siitä raportointi.
– Tavoitetaso: 100 %.

Ministeriö edusti Suomen kantoja EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelman liikenneprioriteetin valmistelussa. Liikenneosiossa suomalaiset hakijat ovat onnistuneet keskimääräistä paremmin ja alustavasti rahoitettavien listalla suomalaisten onnistumisprosentti on noin 30. Ohjelmakomitean kokouksiin osallistuttiin yhdeksään kymmenestä (90 %). Kokouksista raportoitiin Tekesin EU- t&k sihteeristön kautta EU20- jaostoa sekä muita ohjelmakomiteoiden edustajia sekä hallinnonalan t&k- yhteyshenkilöverkostoa. Lisäksi ajankohtaisinformaatiota on toimitettu laajemmin liikennealalle Suomessa sähköpostitiedottein ja ministeriön EU- vaihde lehdessä.

1.2.5 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Ministeriö osti junien kaukoliikennettä 31,3 milj. eurolla (2007: 29,8). Ostetussa liikenteessä tehtiin 2,8 miljoonaa matkaa (2007: 2,7). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 11,1 euroa (2007: 11,0). Kaukoliikenteen palvelutaso pystyttiin säilyttämään.

Lisäksi ministeriö osti Rovaniemen ja Kemijärven välistä 2-kerrosmakuuvaunuilla hoidettavaa yöjunaliikennettä 1,1 miljoonalla eurolla. Matkoja tehtiin 31 000 (2007: 18 000). Rahoitus matkustajaa kohti oli 36,4 euroa (2007: 20,0).

Savonlinnan ja Varkauden säännöllistä lentoliikennettä ostettiin yhdessä asianomaisten kuntien kanssa. Liikenne alkoi toukokuussa. Ministeriön osuus oli 0,7 miljoonaa euroa. Matkoja tehtiin noin 10 000.

Länsi-Suomen lääninhallitus käytti Suomen valtion osuutena 250 000 euroa Merenkurkun matkustajalauttaliikenteen turvaamiseen vuonna 2008. Matkustajia oli 68 300 (2007: 70 500). Sopimus on voimassa vuoden 2009 loppuun. Ruotsin valtion osuus on yhtä suuri.

Joukkoliikenteen osuutta työmatkaliikenteessä pyritään lisäämään myöntämällä kunnille valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ylläpitämiseen sekä kaupunki-, seutu- ja työmatkalippujen hinnanalennuksiin. Lääninhallitukset maksoivat kunnille paikallisliikenteen ylläpitämiseen valtionavustusta noin 5,6 milj. euroa (2007: 5,2) ja lippujen hinnan alentamiseen noin 12,2 milj. euroa (2007: 11,2). Matkojen yhdistelyyn varattua määrärahaa käytettiin vuonna 2008 noin 0,4 milj. euroa (2007: 0,6).

Lopullisia vuoden 2008 tietoja avustetun paikallisliikenteen ja avustettujen lippujen määristä sekä tunnusluvuista ei ole käytettävissä. Vuonna 2007 avustetun paikallisliikenteen matkustajamäärä oli 3,0 miljoonaa. Kyseisen liikenteen subventioaste oli 72 % (2006: 67 %), josta kuntien osuus oli 44 % ja valtion 28 %. Vuonna 2007 valtion avustamilla seutulipuilla tehtiin 11,8 miljoonaa matkaa ja kaupunkilipuilla 13,8 miljoonaa matkaa. Avustettujen seutulippujen subventioaste oli 39 %, josta kuntien osuus oli 21 % ja valtion 18 %, ja avustettujen kaupunkilippujen subventioaste 40 %, josta kuntien osuus oli 24 % ja valtion 16 %.

Joukkoliikenteen määrärahalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta on parannettu erilaisilla kehittämishankkeilla. Valtakunnallisesti merkittäviin joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin ministeriö käytti noin 1,8 miljoonaa euroa (2007: 2,7). Eniten käytettiin rahaa matkakeskusten toteuttamiseen, 0,6 miljoonaa euroa (2007: 0,8) liikennejärjestelmäsuunnitteluun 0,4 miljoonaa euroa, joukkoliikennetutkimukseen, 0,2 miljoonaa euroa (2007: 0,8), ja informaation kehittämiseen, 0,2 miljoonaa euroa (2007: 0,5). Lääninhallitukset puolestaan rahoittivat alueellisia ja paikallisia kehittämishankkeita noin 1,7 miljoonalla eurolla (2007: 1,3 miljoonaa euroa).

Lääninhallitukset turvasivat joukkoliikenteen alueellisia palveluja ostamalla linja-autoilla ja takseilla hoidettavaa, asiakastuloperusteista liikennettä täydentävää maaseudun peruspalveluluonteista runkoliikennettä noin 21,7 milj. eurolla (2007: 21,3). Matkustajia oli 5,9 miljoonaa (2007: 5,5). Matkustajaa kohti rahoitus oli 3,7 euroa (2007: 3,8) ja ajokilometriä kohti 0,9 euroa (2007: 0,8). Rahoituksen osuus liikenteen bruttohinnasta oli keskimäärin 58 % (2007: 61). Palvelujen turvaamistavoitetta ei saavutettu, vaan liikennettä jouduttiin edelleen karsimaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö maksoi ostamastaan pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähiliikenteestä 10,8 milj. euroa (2007: 9,2). Lähiliikenteessä tehtiin 12,0 miljoonaa matkaa (2007: 11,3). Tehtyä matkaa kohti rahoitus oli 0,9 euroa/matka (2007: 0,8). Subventioaste oli 23 % (2007: 21). Helsinki─Lahti-liikenteen tarjontaa parannettiin syksyllä asiakkaiden toivomuksesta yhdellä myöhäisellä iltajunalla. Keravan ja YTV-alueen sekä Kirkkonummen ja YTV-alueen joukkoliikenneyhteistyöhön lähijunaliikenteessä ministeriö osallistui 600 000 eurolla.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Tavoite: Ministeriön talous- ja henkilöstöhallinnon siirtyminen palvelukeskukseen toteutetaan hallitusti erikseen sovitun aikataulun mukaisesti.
Tavoitetaso:
– Vuoden 2008 loppuun mennessä.

Taloushallinnon tehtävien siirtäminen Valtiokonttorin palvelukeskukseen (VKPK) on viivästynyt tietojärjestelmätoimittajasta johtuvista syistä. Uudeksi tavoitteeksi tuotannon aloitukselle VKPK:ssa on asetettu 1.9.2009.

1.4.2009 lukien ministeriön palkanlaskenta siirtyy Valtiokonttorin palvelukeskuksen hoidettavaksi.

Tavoite: Työn tuottavuus kasvaa.
Tavoitetaso: 1 % vuodessa.

Ministeriön työn tuottavuuden ennakoidaan laskeneen vuonna 2008. Työn tuottavuuden laskeminen johtuu suoritemäärien vähenemisestä sekä siitä, ettei henkilöstökuluissa ole samanaikaisesti tapahtunut vähenemistä.

Lopulliset tiedot työn tuottavuuden kehittymisestä saadaan kesäkuussa, jolloin Tilastokeskus julkistaa valtion tuottavuustilaston tiedot vuodelta 2008.

Tavoite: Kokonaistuottavuus kasvaa.
Tavoitetaso:
– Toiminta- ja taloussuunnittelukaudella keskimäärin 2 % vuodessa.

Myös ministeriön kokonaistuottavuuden arvioidaan laskeneen vuonna 2008. Kokonaistuottavuuden laskeminen johtuu suoritteiden määrän vähenemisestä sekä siitä, ettei kuluissa ole samanaikaisesti tapahtunut vähenemistä.

Lopulliset tiedot kokonaistuottavuuden kehittymisestä saadaan kesäkuussa, jolloin Tilastokeskus julkistaa valtion tuottavuustilaston tiedot vuodelta 2008.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriön toimintamenomäärärahasta rahoitettavat toiminnan kustannukset olivat 21,5 milj. euroa vuonna 2008. Lisäystä edelliseen vuoteen nähden oli 1,5 milj. euroa (7,7 %), mikä johtuu pääosin palkkojen, vuokrien sekä muiden toimintamenojen maltillisella kasvulla.

Kustannukset jakautuivat osastojen välillä seuraavasti: viestintäpolitiikan osasto 3,2 milj. euroa (14,9 %) liikennepolitiikan osasto 10,3 milj. euroa (48,0 %) sekä tukitoiminnot (yleinen osasto, ministeriön viestintä sekä muut sisäiset palvelut) 8,0 milj. euroa (37,2 %). Seuraavassa taulukossa on esitetty ministeriön osasto- ja yksikkökohtaiset kustannukset vuosina 2008, 2007 ja 2006.

Taulukko: Osasto- ja yksikkökohtaiset kustannukset vuonna 2008, 2007 ja 2006 (tuhat euroa)

	Liikennepolitiikan osasto[7]			Viestintäpolitiikan osasto[7]			Yleinen osasto[7]			Johto (kansliapäällikön yksikkö)			Ministeriön viestintä			Neuvottelu- ja toimikunnat			Yhteiset[8]			Yhteensä		
	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006
Osastojen/yksiköiden htvt	71	71	75	27	27	26	53	57	67	3	2	3	9	8	9							162	165	179
Varsinaiset toiminta-menot																								
- palkat	4 373	4 124	4 127	1 818	1 684	1 547	2 786	2 870	3 168	271	273	397	524	450	441							9 772	9 401	9 680
- vuokrat	354	349	357	160	164	171	279	225	239	42	28	24	45	36	37				872	805	723	1 752	1 607	1 551
- muut toimintamenot	948	670	713	329	251	411	1 800	1 756	1 616	242	145	177	343	356	344	9	12	5	-15	-35	-32	3 656	3 155	3 234
Valtion televisio- ja radiorahasto																								
-maksetut menot				140	98	75								125	225							140	223	300
-siirto rahastosta				-140	-98	-75								-125	-225							-140	-223	-300
Digi-tv kampanja				24	139	54								195	130							24	334	184
Tietoyhteiskunta				57																				
Tutkimus ja kehittä-minen[9]	4 657	4 315	5 718	840	530	1 014	355	374	561				280	96	62							6 132	5 315	7 355
Käyttöomaisuus																								
Poistot	7	11	18	5	6	10	119	156	200	2	3	5	2	2	3							135	178	236
Yhteensä	10 339	9 469	10 933	3 233	2 774	3 208	5 339	5 381	5 784	557	449	603	1 194	1 135	1 016	9	12	5	857	770	691	21 528	19 990	22 240
Osuus tukitoimintojen kustannuksista	5 764	5 628	6 054	2 192	2 119	2 045	Tukitoimintojen kustannukset on vyörytetty päätoiminnoille															7 956	7 747	8 099
Yhteensä	**16 103**	**15 097**	**16 987**	**5 425**	**4 893**	**5 253**																**21 528**	**19 990**	**22 240**

[7] Liikennepolitiikan ja viestintäpolitiikan osaston vuoden 2007 luvut 1.7.2007 toteutetun organisaatiouudistuksen mukaisesti ja vuoden 2006 luvut vanhan organisaation mukaisesti, yleisen osaston vuoden 2006 ja 2007 luvut 1.7.2007 toteutetun organisaatiouudistuksen mukaisesti.

[8] Yhteisissä on yhteisten tilojen vuokra sekä työterveyshuollon kustannusten palautukset ja irtaimen omaisuuden myynti, vuonna 2008 ei ollut työterveyshuollon palautusta.

[9] Tutkimus ja kehittäminen sisältää myös joukkoliikenteen tutkimusrahat.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullisen toiminnan tuotot muodostuivat valtion maksuperustelain nojalla säädetyn liikenne- ja viestintäministeriön maksullisista suoritteista annetussa asetuksessa (1325/2007) hinnoitelluista julkisoikeudellisista suoritteista ja muista maksullisista suoritteista sekä erityislainsäädännön perusteella hinnoiteltavista suoritteista. Julkisoikeudellisiin suoritteisiin sisältyi 10 749 euroa vaarallisten aineiden kuljetusta koskevia lupia ja hyväksymisiä, jotka perustuvat kauppa- ja teollisuusministeriön päätökseen turvatekniikan keskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista (1032/1996).

Maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 20 674 euroa.

Maksullisen toiminnan tuotot (euroa)			
	2006	2007	2008
Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet	5 227	2 564	18 304
Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet	381	156	370
Erityislain perusteella määrättävät maksut	118 000	16 000	2 000
Yhteensä	**123 608**	**18 720**	**20 674**

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa vuodelta 2008 ei ole laadittu, sillä kaikilla maksullisen toiminnan osa-alueilla tuotot ovat alle 100 000 euroa.

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja saatiin EU:lta sekä toisilta valtion virastoilta ja laitoksilta ja muilta yhteensä 339 457 euroa. Ministeriön yhteisrahoitteiselle toiminnalle ei ollut asetettu kustannusvastaavuustavoitetta.

EU:lta saadut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat tuottoja EU:n osarahoittamista tutkimus- ja kehittämishankkeista. Yhteistoiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta sisältävät sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit-jaoston esiselvityksen rahoituksen muilta ministeriöiltä.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot (euroa)			
	2006	2007	2008
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta	331 013	181 691	174 194
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	4 722	39 783	160 000
Muut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			5 263
Yhteensä	**335 735**	**221 474**	**339 457**

Tuotot EU:lta muodostuivat VIKING MIP -toteutus- ja selvityshankkeista saadusta 174 194 euron rahoituksesta. Korvaukset saadaan pääosin jälkikäteen. EU on tehnyt hankkeesta korvauspäätöksen tiettyyn kokonaismäärään, jota se on hankkeen edetessä karsinut. Yhteisrahoitteisen toiminnan EU:lta saataviin tuottoihin kohdistuvat kustannukset koostuvat pääosin VIKING MIP -toteutus- ja selvityshankkeiden kustannuksista, jotka olivat 2,5 miljoonaa euroa. Hankkeista laaditaan vuosittain selvitykset kaudelta 1.4.–31.3. Korvausmenettely on rullaava siten, että hankkeista laadittavat laskelmat sisältävät osittain myös ennakoituja menoja. Toisaalta laskelmassa esitetään myös ne kustannukset, jotka aiemmissa laskelmissa on esitetty arvioina. Korvausprosentit vaihtelevat johtuen siitä, mitä menoja EU hyväksyy maksettaviksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö toimii sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet -jaoston vetäjänä ja vastasi aiheesta muodostettavan ministeriöiden yhteisen tutkimusagendan esitysselvitystyön hankehallinnosta. Selvityksen kustannukset olivat 0,3 miljoonaa euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (euroa)			
Tuotot	2006	2007	2008
yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
-muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	4 722	39 783	160 000[10]
-EU:lta saatu rahoitus	331 013	181 691	174 194
-muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus			5 263
=tuotot yhteensä	335 735	221 474	339 457
Kustannukset			
yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
-henkilöstökustannukset	7 148	25 436	35 594
-vuokrat		923	1 389
-palvelujen ostot	4 018 123	1 348 941	2 158 275
= erilliskustannukset yhteensä	4 032 319	1 375 300	2 195 258
yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
-muut yhteiskustannukset		412 590	658 577
=osuus yhteiskustannuksista yhteensä		412 590	658 577
=kokonaiskustannukset yhteensä	4 032 319	1 787 890	2 853 835
Kustannusvastaavuus			
=tuotot-kustannukset	-3 696 583	-1 566 416	-2 514 378
Kustannusvastaavuus %	8,3	12,4	11,9

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tavoite: Ministeriön strategiset prosessit (lainsäädäntö sekä hallinnonalan ja rakenteiden ohjaus) ovat laadukkaita.

– Otetaan käyttöön ja vakiinnutetaan ministeriön sisäinen tulosohjaajien verkosto.

Tavoitetaso:

– Tulosohjausprosessi toimii moitteetta ja havaittuihin epäkohtiin puututaan välittömästi.

Liikenne- ja viestintäministeriössä laadittiin ensisijaisesti ministeriön sisäiseen käyttöön tarkoitettu *Liikenne- ja viestintäministeriön ohjausprosessit* -opas. Kesällä 2008 valmistuneessa oppaassa kuvataan tärkeimpien suunnittelu- ja seurantaprosessien kulku sekä tulosohjausprosesseihin osallistuvien työryhmien työskentelytavat. Opas jaettiin koko henkilökunnalle ja prosessin kulku käytiin läpi myös tulokaskursseilla. Liikennepoliittisen osaston tulosohjaajien kanssa pidettiin kaksi palaveria, joissa käytiin läpi tulosohjausprosessin kulkua ja keskusteltu siihen liittyvistä käytännön haasteista.

Ohjausprosessien dokumentoinnin ansiosta toimintatavat ovat vakiintuneet. Suunnittelun ja seurannan laatua voidaan pitää melko hyvänä, ja prosessit tuottavat tarvittavat aineistot oikea-aikaisesti johtoryhmätyöskentelyä varten.

Liikennehallinnon virastojen ohjauksen kehittämiseen on vuonna 2008 merkittävästi vaikuttanut virastouudistuksen valmistelu. Vuoden 2010 alusta toimintansa aloittavien Väyläviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston ohjausta on suunniteltu virastouudistusprojektin tulosohjausjaostossa. Jaosto on tukeutunut työssään ohjausprosesseista laadittuun oppaaseen ja todennut sen olevan käyttökelpoinen ja ajankohtainen myös uudessa tilanteessa. Jaosto on nähnyt sen sijaan kehittämistarpeita: tulostavoitteiden asettaminen nk. tulosprisman rakenteita noudattaen sekä muodollisen tulosohjauk-

[10] Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoissa ei ole vuonna 2008 otettu huomioon yliopistojen rahoitusta yliopisto-opiskelijoiden harjoittelun palkkaukseen.

sen lisäksi tarvittavan uudenlaisen yhteistyön ja toiminnan ohjauksen järjestäminen. Tulosohjauksen ja muun yhteistyön kehittämistä on jatkettu vuonna 2009.

Käynnissä olevasta virastouudistuksesta johtuen yhteydenpito liikennehallinnon sisällä oli kertomusvuonna poikkeuksellisen aktiivista. Merentutkimuslaitoksen toimintojen uudelleen järjestämisestä johtuen myös tutkimusasioihin liittyvässä tulosohjauksessa vuosi 2008 oli vilkas. Viestintäpolitiikan osaston ja Viestintäviraston välillä tapahtuva vuorovaikutus jatkui vakiintuneella ja hyväksi koetulla tavalla.

Tavoite: Liikenne- ja viestintäpoliittinen lainsäädäntö täyttää valtioneuvoston lainsäädännön valmistelulle asettamat tavoitteet.
- Liikenne- ja viestintäministeriön laadukkaan lainsäädäntöprosessin tavoitteena on selkeästi johdettu ja ammattitaitoinen säädösvalmistelu.

Tavoitetaso:
- Jokainen lähiesimies ja valmistelija tuntee lainsäädäntöprosessin tavoitteen.
- Jokaisesta lainsäädäntöhankkeesta on tehty hyväksytty hankepäätös.
- Jokainen valmistelija on suorittanut lainvalmistelijan peruskurssin.

Lainsäädäntöprosessia on ohjannut ministeriössä käytössä oleva sisäinen lainvalmisteluohje, jossa on määritelty ministeriön lainsäädäntöprosessin tavoitteet.

Ohjeen mukaisesti jokaisesta lainvalmisteluhankkeesta on sen asettamisvaiheessa laadittu hankepäätös, jonka ministeriön johto on hyväksynyt. Lainsäädäntöhankkeiden keskeiset linjaukset ovat olleet ministeriön johdon hyväksyttävinä myös ennen esitysluonnoksen lähettämistä lausuntokierrokselle. Kolmannen ja viimeisen kerran lainsäädäntöhanketta on käsitelty ministeriön johtoryhmissä ennen hallituksen esityksen antamista eduskunnalle. Koska ministeriön jokainen lainsäädäntöhanke on käynyt edellä mainitut vaiheet läpi, lainvalmisteluprosessista on muodostunut selkeästi johdettu kokonaisuus ministeriössä.

Kansliapäällikön ohella lainvalmistelun laadusta on vastannut kansliapäällikön nimittämä virkamies, joka on tukenut kansliapäällikköä lainvalmistelun laadun varmistamistyössä sekä seurannut, että lainvalmistelussa noudatetaan ministeriön lainvalmisteluohjetta.

Ministeriön työjärjestyksessä on jaettu vastuuta säädösvalmistelun kehittämisestä myös osastopäälliköille ja yksikönpäälliköille, jotka ovat työjärjestyksen mukaisesti vastanneet oman vastuualueensa lainvalmistelun laadusta ja ohjauksesta.

Ministeriön lainvalmistelijat ovat suorittaneet lainvalmistelijan peruskurssin.

Ministeriössä on lisäksi toiminut lainvalmistelijoiden verkosto, joka on tehtävänsä mukaisesti levittänyt säädösvalmistelijoiden ammattitaitoa ja kokemusta sekä edistänyt hyvän lainvalmistelukulttuurin syntymistä.

Tavoite: Liikenne- ja viestintäpoliittisen lainsäädännön valmistelun tavoitteena on, että hankkeen vaikutukset on arvioitu oikein ja kattavasti.

Tavoitetaso:
- Valmistelu suoritetaan avoimesti ja sidosryhmät huomioon ottavalla tavalla.
- Jokaisessa hankkeessa suoritetaan keskeisten vaikutusten erillinen arviointi.
- Onnistuminen niissä kahdessa hankkeessa, jotka liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut hallituksen paremman sääntelyn ohjelman kärkihankkeiksi (tiemaksut ja tv-lainsäädännön uudistaminen).

Vaikutusten arviointi ja sidosryhmäyhteistyö on kertomusvuonna sujunut ministeriön sisäisen lainvalmisteluohjeen mukaisesti. Ministeriön kaikista säädöshankkeista on ohjeen mukaisesti pyydetty lausunto. Lisäksi on järjestetty kuulemistilaisuuksia sekä pidetty epävirallisesti yhteyttä sidosryhmiin. Ministeriön säädöshankkeista on tiedotettu avoimesti ja hallituksen esitysluonnokset ovat olleet saatavilla ministeriön verkkosivuilla viimeistään lausuntokierrosvaiheessa.

Hallituksen paremman sääntelyn kärkihankkeet ovat edenneet.

Tiemaksulainsäädännön valmistelua varten on käyty keskusteluja EU-komission kanssa sekä osallistuttu Eurovinjettidirektiivin täydentämistyöhön ulkoisten kustannusten osalta. Direktiiviehdotuksesta on lähetetty U-kirje eduskunnalle syksyllä 2008.

Tiemaksut
Raskaan liikenteen tienkäyttömaksujen liikenteellisiä ja aluetaloudellisia vaikutuksia selvitettiin ministeriön tilaamassa tutkimuksessa alkuvuonna 2008. Selvityksen perusteella päätettiin luopua alueellisen tienkäyttömaksun valmistelusta. Valtakunnallisen raskaan liikenteen tienkäyttömaksun käyttöönottoa valmistellaan valtiovarainministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön yhteistyönä. Liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä selvittelee mahdollisen Helsingin seudun ruuhkamaksun vaikutuksia.

Edelleen käynnissä olevassa, Helsingin seutua koskevassa ruuhkamaksuselvitystyössä tutkitaan, minkälaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia mahdollisella ruuhkamaksulla olisi Helsingin seudulla ja pystyttäisiinkö tätä keinoa käyttämällä saavuttamaan liikennejärjestelmälle asetetut tavoitteet sekä maksimoimaan yhteiskunnalliset hyödyt. Selvityksessä tarkastellaan myös voitaisiinko tavoitteet saavuttaa paremmin ja kustannustehokkaammin jonkin toisen keinon avulla.

Televisiolainsäädännön uudistaminen
Televisiolainsäädäntötyöryhmä nimitettiin 14.1.2008 ja sen toimikautta jatkettiin 31.8.2008 saakka. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus siitä, miten audiovisuaalisista mediapalveluista annettu direktiivi (2007/65/EY) tulisi implementoida Suomen lainsäädäntöön siten, että erityisryhmien, kuten lasten ja nuorten suojelu, otetaan asianmukaisesti huomioon. Työryhmän selvitti lisäksi, mitkä kysymykset voitaisiin ratkaista alan itse- tai yhteissääntelynä. Työryhmä jätti mietintönsä syksyllä 2008.

Ministeriö tilasi Turun Kauppakorkeakoululta tilausvideopalvelujen markkinakatsauksen, joka julkaistiin 8.9.2008 samalla kun työryhmän ehdotus lähetettiin lausuntokierrokselle. Lausuntokierroksen jälkeen aloitettiin hallituksen esitysluonnoksen valmistelu työryhmän ehdotuksen pohjalta. Valmistelua tehdään muilta osin virkatyönä, mutta taloudellisten vaikutusten arviointi tilattiin konsulttiyritykseltä. Hallituksen esityksen valmistelu jatkuu vuonna 2009.

Tavoite: Tukiprosessit tukevat ministeriön strategisia prosesseja ja ne priorisoidaan strategisten prosessien tarpeiden mukaisesti.

Ministeriön strategisten prosessien tukemiseksi kertomusvuoden aikana valmisteltiin Liikenne- ja viestintäministeriön ohjausprosessit –opas, jossa tukiprosesseista muun muassa talous- ja henkilöstöhallinto huomioitiin. Tukiprosessit ovat myös olleet edustettuina käynnissä olevissa hallinnonalan rakennemuutosprosesseissa.

Tavoite: Riskienhallinnan jatkuvuus varmistetaan.
Tavoitetaso:
– Riskienhallinta integroidaan ohjausprosessiin.

Ministeriön riskienhallinta integroitiin vuotuisiin suunnittelun ja seurannan prosesseihin. Puolivuotisraportoinnin yhteydessä osastot ja ministeriön viestintä tarkistivat riskinsä sekä tekivät niihin tarvittavat muutokset, jotka päivitettiin ministeriön riskirekisteriin. Toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa otettiin huomioon tunnistetut riskit. Riskienhallinnan kehittämistä tukee myös kertomusvuoden aikana perustettu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan controllerin virka. Controller toimii kansliapäällikön apuna tehtävänään muun muassa valvoa ministeriön ja sen toimialan virastojen ja laitosten suunnittelu-, seuranta- ja raportointijärjestelmien laatua ja riskienhallintaa. Tehtävänä on myös kehittää hallinnonalan riskienhallintaa korkealaatuiseksi ja riittäväksi.

Tavoite: Ministeriö on mukana sektoritutkimusyhteistyössä hallitusohjelman ja sektoritutkimuksen neuvottelukunnan edellyttämällä tavalla.
Tavoitetaso:
– Ministeriön t&k-rahoituksesta 10 % ohjautuu sektoritutkimuksen kautta.

Ministeriön t&k-rahoituksesta oli varattu 10 % eli 400 000 euroa sektoritutkimusohjelmiin. Tästä tarvittiin kuitenkin eri jaostojen esiselvityksiin vain 150 000 euroa vuoden 2008 aikana. Vuodelle 2009 on varattu edelleen 10 % ministeriön t&k-rahoituksesta käynnistyviin SETU-ohjelmiin.

Tavoite: Tutkimustieto on hyödynnettävissä.
Tavoitetaso:
– Tutkimustieto käynnissä olevista hankkeista ja ajankohtaisasioista on ajantasaista.

Ministeriön jokaisesta t&k-hankkeesta on tehty hankepäätökset ja hankkeiden kuvaukset ovat sekä ministeriön sisäisessä extranet-järjestelmässä (tutkimushankejärjestelmä THJ) sekä internet-sivuilla.

Tavoite: Ministeriön johdon kansainvälisen ohjelman suunnitelmallisuuden parantaminen suhteessa hallitusohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin.
Tavoitetaso:
– Hallitusohjelmassa pohjoismaisen, Itämeren alueen, Venäjän ja EU-yhteistyön kehittämiseksi asetetut tavoitteet on otettu huomioon ministeriön johdon kansainvälisessä vierailuohjelmassa kuin myös suomalaisten yritysten kansainvälistymisen ja vientiponnistelujen tukeminen Persianlahden alueella, Japanissa ja Yhdysvalloissa.

Ministeriön johdon kansainvälisen ohjelman suunnitelmallisuutta on parannettu lisäämällä yhteydenpitoa ministeriön sidosryhmiin ja muihin viranomaisiin sekä tehostamalla ministeriön sisäistä tiedonkulkua. Vuonna 2008 ministeriön johdon kansainvälisen ohjelman painopistealueita ja -maita ovat olleet erityisesti Itämeren alue, EU:n jäsenvaltiot, Venäjä sekä Japani. Ministeri Lindénin suunniteltu Yhdysvaltojen vierailu toteutuu keväällä 2009. Ministeriössä päätettiin syksyllä 2008 käynnistää selvitys, jolla tullaan kartoittamaan tarvetta tukea suomalaisten liikennealan yritysten vientiä.

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

	2006	2007	2008
Hallituksen esitykset	27	20	14
Asetukset	67	36	40
EU-asiat	117	120	99
Maksuasetukset	6	13	7
Toimiluvat	67	14	12
Sopimukset	13	12	9
Tukipäätökset	85	85	65
Eduskuntakyselyt	186	112	185
Julkaisut (yhteensä)			63
Tutkimusjulkaisut	47	57	31
Lehdistötiedotteet	418	348	247
Lehdistö- ja sidosryhmätilaisuudet			49

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Tavoite: IT-tuki- ja -infrastruktuuri sekä infrastruktuuriprosessit täyttävät IT-peruspalveluiden hankinnan palvelusisällöt ja laatutavoitteet.
Tavoitetaso:
- Käyttäjätyytyväisyysindeksi vähintään 3,5.
- Vista-työasemien luku-määrä (95 % työasemista).
- Etäkäyttäjien lukumäärä (60 % työasemista).

Käyttäjätyytyväisyys oli 2,9. Palvelutasototeumissa oli puutteita lähinnä ongelmien ratkaisuajoissa sekä ensimmäisen yhteydenoton ratkaisuprosentissa.

Vistaan siirtymistä on viivästetty odottamaan valtioneuvoston päätöksentekojärjestelmän (PTJ) ja Eutorin alustaratkaisun päivittämistä Vista-yhteensopivaksi. Käytännössä tällöin on myös harkittavissa siirtyminen suoraan Windows 7:ään.

Etäkäyttäjien (posti+kalenteri) lukumäärä on n. 65 eli reilu kolmannes koko henkilökunnasta.

Tavoite: Asianhallintajärjestelmän käyttöönotto varmistetaan.
Tavoitetaso:
- Järjestelmä on käyttöön otettavissa vuonna 2009.

Liikenne- ja viestintäministeriön, valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtioneuvoston kanslian sekä oikeuskanslerinviraston yhteinen asianhallintajärjestelmän perusrunko sekä yhteiset raportit ja asiakirjapohjat on määritelty, toteutettu ja testattu kahta täydennystoimituserää lukuun ottamatta. Liikenne- ja viestintäministeriön prosesseja tukevan tiedonhallintasuunnitelman laatiminen on käynnistetty.

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: Ministeriön strategisen johtamisen edellytyksiä parannetaan.
- Strategista johtamista ja esimiestyötä kehitetään.
- Järjestetään kansliapäällikön johdolla säännöllisesti ministeriön sisäisiä päällikkötapaamisia strategisesta johtamisesta ja tulosohjauksesta.

Tavoitetaso:
- Kokouskäytäntö vakiinnutettu.
- Esimiesbarometri toteutetaan.
- Johtamiskoulutus toteutetaan.

Ministeriössä on järjestetty kansliapäällikön johdolla säännöllisesti ministeriön sisäisiä päällikkötapaamisia, joissa on käsitelty työhyvinvointiin ja työtyytyväisyyteen liittyviä aiheita sekä strategista johtamista ja tulosohjausta.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on toteutettu toimintakertomusvuonna esimiesbarometri, jonka tuloksia on käsitelty myös yksikkötasolla ja sovittu tarvittavista toimenpiteistä. Myös johtamiskoulutusta on toteutettu ja siihen on osallistuttu aktiivisesti.

Tavoite: Ministeriö osallistuu valtioneuvoston hankkeeseen ministeriöiden yhteisen ja kilpailukykyisen palkkausjärjestelmän luomiseksi.

Tavoitetaso:
- Palkkausjärjestelmä on valmis elokuussa 2008. Liikenne- ja viestintäministeriössä otetaan käyttöön erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut valtioneuvoston yhteinen palkkausjärjestelmää valmisteluun valtiovarainministeriön laatiman aikataulun ja hankesuunnitelman mukaisesti. Valtiovarainministeriön tavoiteaikataulu palkkausjärjestelmälle on lokakuu 2009. Liikenne- ja viestintäministeriössä järjestelmä otetaan käyttöön erikseen sovitun aikataulun mukaan.

Tavoite: Strategisten prosessien ja ydintehtävien sekä niitä tukevien toimintojen laatu varmistetaan.

Tavoitetaso:
- Kehityskeskustelut on käyty jokaisen ministeriöläisen kanssa.
- Huomisen johtaja- ja asiantuntijakoulutusohjelmaan (JAAHA) osallistuu 4-5 ministeriöläistä.
- Assistenttien kehittämis-ohjelma (ASKELMA) toteutuu ja siihen osallistuu 9–12 ministeriöläistä.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on kaikkien kanssa käyty kehityskeskustelut ja niiden pohjalta on laadittu kehittämissuunnitelmat.

Ministeriön ja sen hallinnonalan yhteinen esimiesvalmennus *Huomisen johtaja- ja asiantuntijakoulutusohjelma (JAAHA)* on jatkunut. Vuonna 2008 koulutukseen osallistui kolme ministeriöläistä. Liikenne- ja viestintäministeriö on myös ollut mukana rakentamassa ministeriöiden yhteistä esimieskoulutusta (MESI). Tähän koulutukseen monet ministeriön uudet yksikönpäälliköt ovat osallistuneet.

Assistenttien kehittämisohjelmaa (ASKELMA) valmisteltiin kertomusvuonna. Varsinainen koulutus alkaa vuoden 2009 tammikuussa. Ohjelmaan osallistuu yhdeksän assistenttia.

Tavoite: Työtyytyväisyys.
Tavoitetaso:
– Työtyytyväisyysindeksi vähintään 3,4 asteikolla 1–5. (2007 tavoite 3,4, 2006 toteutuma 3,1, 2005 toteutuma 3,3).

Työtyytyväisyysindeksi vuonna 2008 oli 3,1. Ministeriö ei siten saavuttanut tavoitettaan. Yleisindeksi on pysynyt samana (3,1) vuodesta 2006. Keskeisimpänä kehittämiskohteena on tiedonkulun sekä työnantajakuvan parantaminen.

	2006	2007	2008
Henkilötyövuodet (htv)	179,7	165,0	162,0
Henkilöstön lukumäärä 31.12.2008	185	168	171
– naiset (%)	60,5	61,3	61,4
– miehet (%)	39,5	38,7	38,6
– henkilöstön lukumäärän muutos (%)	1,5	–9,2	1,8
Vakinaisten / määräaikaiset (lkm)	157 / 28	137 / 31	138 / 33
– vakinaiset / määräaikaiset, osuus henkilöstöstä (%)	84,9 / 15,1	81,5 / 18,5	80,7 / 19,3
– vakinaiset / määräaikaiset, naiset (%)	51,4 / 9,2	50,6 / 10,7	49,7 / 11,7
– vakinaiset / määräaikaiset, miehet (%)	33,5 / 5,9	31,0 / 7,7	31 / 7,6
Kokoaikaiset / osa-aikaiset (lkm)	176 / 9	160 / 8	162 / 9
– kokoaikaiset / osa-aikaiset, osuus henkilöstöstä (%)	95,1 / 4,9	95,2 / 4,8	94,7 / 5,3
– kokoaikaiset / osa-aikaiset, naiset (%)			59 / 2,3
– kokoaikaiset / osa-aikaiset, miehet (%)			35,7 / 2,9
Keski-ikä (a)	47,1	47,4	46,6
– keski-ikä, naiset (a)	45,9	46,4	46,5
– keski-ikä, miehet (a)	49,0	49,0	46,8
Ikärakenne			
– 29-vuotiaiden ja nuorempien osuus (%)	8,1	5,5	5,4
– 30–39-vuotiaiden osuus (%)	21,1	23,3	24,7
– 30–49-vuotiaiden osuus (%)	24,9	22,1	22,6
– 50–59-vuotiaiden osuus (%)	35,1	35,6	36,0
– 60–vuotiaiden ja vanhempien osuus (%)	10,8	13,5	11,3
Koulutustaso (indeksiluku, 1–8)	5,9	6,0	5,9
– koulutustaso, naiset (indeksiluku)	5,7	5,7	5,7
– koulutustaso, miehet (indeksiluku)	6,3	6,4	6,3
Työtyytyväisyys (indeksiluku, 1–5)	3,1	3,1	3,1
– työtyytyväisyys, naiset (indeksiluku)	3,2	3,1	3,1
– työtyytyväisyys, miehet (indeksiluku)	3,1	3,3	3,1
Lähtövaihtuvuus (%:a henkilöstöstä)[11]			10,7
Tulovaihtuvuus (%:a henkilöstöstä)[12]			17,3
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (%:a henkilöstöstä)			0,6
Sairauspoissaolot (päiviä/htv)	6,9	8,4	8,0
Työterveyspalvelut (euroa/htv)	568	580	587

[11] Lähtövaihtuvuus: toisen työnantajan palvelukseen vuoden aikana siirtyneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä.
[12] Tulovaihtuvuus: palvelukseen otettujen uusien henkilöiden sekä palkattomalta virkavapaalta palanneiden henkilöiden lukumäärän %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä.

1.6 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysissä selvitetään talouden kehitystä ja rakennetta. Tilinpäätöslaskelmat, joita ovat talousarvion toteutumalaskelma, tuotto- ja kululaskelma sekä tase esitetään, tilinpäätöksen luvuissa 2-4.

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Ministeriöllä oli vuonna 2008 käytettävissään määrärahoja yhteensä 97,2 miljoonaa euroa, mikä oli 1,4 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Käytettävissä olleista määrärahoista 95,7 miljoonaa euroa oli liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahoja ja 1,5 miljoonaa euroa muiden hallinnonalojen liikenne- ja viestintäministeriölle osoittamia määrärahoja. Käytettävissä olevista määrärahoista oli edellisiltä vuosilta siirtyneitä 11,1 miljoonaa euroa ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 15,8 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen oli käytettävissä yhteensä 75,326 miljoonaa euroa, josta 58,175 miljoonaa euroa varsinaisessa talousarviossa osoitettua rahoitusta, 0,769 miljoonaa euroa vuodelta 2006 siirtyneitä määrärahoja ja 16,316 miljoonaa euroa vuodelta 2007 siirtyneitä määrärahoja sekä 0,066 miljoonaa euroa lisätalousarviossa osoitettua rahoitusta.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen ministeriön vastuulla on ollut jakamatonta, vuoden 2008 määrärahaa 44,891 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto on vahvistanut päätöksellään 14.2.2008 joukkoliikenteen rahoituksen läänikohtaiset kiintiöt. Tämän päätöksen mukaisesti liikenne- ja viestintäministeriö on osoittanut läänien käyttöön joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen tarkoitettua rahoitusta yhteensä 42,4 miljoonaa euroa. Tästä määrärahasta 27,4 miljoonaa euroa on osoitettu alueellisen liikenteen palvelujen ostoon ja paikallisen liikenteen valtionavustuksiin, 1,3 miljoonaa euroa kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin sekä 13,7 miljoonaa euroa kaupunki- ja seutulippualennusten valtionavustukseen. Ministeriö on osoittanut läänien käyttöön myös lisätalousarviossa saadun 66 000 euroa kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin. Lisäksi ministeriö on osoittanut lääninhallituksille rahoitusta matkojen yhdistelyyn 0,2 miljoonaa euroa. Merenkurkun liikenteeseen on osoitettu 0,3 miljoonaa euroa Länsi-Suomen lääninhallituksen käyttöön. Ministeriöllä itsellään oli käytettävissä 19,1 miljoonaa euroa.

Vanhan ohjelmakauden 2000–2006 jakamatonta, EU:n rakennerahastohankkeisiin tarkoitettua liikenne- ja viestintäministeriön kansallista vastinrahaa on ollut käytettävissä yhteensä 0,9 miljoonaa euroa, josta lisätalousarvioissa osoitettua rahoitusta oli 62 000 euroa. Ministeriö on osoittanut kansallista vastinrahoitusta Tiehallinnolle 0,9 miljoonaa euroa hallinnonalalla toteuttaviin rakennerahastohankkeisiin hankkeiden kansallista rahoitusosuutta varten. Uuden ohjelmakauden 2007–2013 määrärahat on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön rahoituksen rakenne 2008 (1 000 euroa)	Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	Vuoden 2008 määräraha (TA+LTA)	Käytettävissä yhteensä	Käytetty
LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	**10 268**	**85 441**	**95 709**	**79 927**
Liikenne- ja viestintäministeriö	**4 715**	**19 338**	**24 053**	**19 823**
Toimintamenot	4 715	19 338	24 053	19 823
Tiehallinto	**15**	**106**	**121**	**102**
Tiehallinnon toimintamenot	15	106	121	102
Merenkululaitos		**130**	**130**	**21**
Vesiväylänpito		130	130	21
Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen	**161**	**4 200**	**4 361**	**4 204**
Luotsauksen hintatuki	161	4 200	4 361	4 204
Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut		**3 000**	**3 000**	**3 000**
Valtionavustus eräiden lentopaikkojen investointi- ja ylläpitomenoihin		1 026	1 026	1 026
Valtionavustus Seinäjoen (Rengonharjun) lentokenttäinvestointeihin		1 974	1 974	1 974
Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	**4 367**	**22 346**	**26 713**	**16 468**
Valtionavustus länsimetron suunnitteluun		6 750	6 750	1 131
Valtionavustus koulutuksesta		841	841	841
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	1 980	10 100	12 080	10 873
Kehittämis-, suunnittelu ja tutkimushankkeet	2 387	2 163	4 550	1 763
Lentoliikenteen palvelujen osto		1 000	1 000	732
Matkojen yhdistely		292	292	0
Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuus		1 200	1 200	1 128
Junien kaukoliikenteen osto		**31 400**	**31 400**	**31 286**
Viestinnän korvaukset ja avustukset		**2 500**	**2 500**	**2 500**
Sanomalehdistön tuki		500	500	500
Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille		2 000	2 000	2 000
Ilmatieteen laitos		**64**	**64**	**0**
Ilmatieteen laitoksen toimintamenot		64	64	0
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot	**1 010**	**2 357**	**3 367**	**2 523**
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		1 575	1 575	1 575
Eräät valtionavut		782	782	782
Osakehankinnat	1 010	0	1 010	166
MUUT HALLINNONALAT	**862**	**594**	**1 456**	**993**
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	**739**	**394**	**1 133**	**839**
Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot		94	94	94
Lähialueyhteistyö	739	300	1 039	745
Valtiovarainministeriön hallinnonala	**123**	**73**	**196**	**128**
Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin	123	73	196	128
Opetusministeriön hallinnonala		**100**	**100**	**0**
Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot		0	0	0
Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen		100	100	0
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		**27**	**27**	**26**
Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet		27	27	26
Talousarviorahoitus yhteensä	**11 130**	**86 035**	**97 165**	**80 920**

Peruutettu:
- Osakehankinnat 339 124 euroa

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Kokonaistulokertymä oli 38 miljoonaa euroa, joka oli 62 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2007. Tulojen väheneminen johtui siitä, että ministeriöllä ei ollut enää osinkotuloja. Valtionyhtiöiden ja valtionosakkuusyhtiöiden yhteinen omistajapolitiikka keskitettiin 1.5.2007 alkaen valtioneuvoston kansliaan. Vuonna 2007 osinkotuloja oli vielä 62,9 miljoonaa euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muihin tuloihin oli varsinaisessa talousarviossa budjetoitu 36 000 euroa. Kolmannessa lisätalousarviossa tuloarviota tarkistettiin 66 000 eurolla, joka muodostui EU:lta saadusta rahoituksesta joukkoliikenteen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Tuloarvioita vastaavat lisäykset otettiin huomioon ministeriön joukkoliikenteen määrärahan mitoituksessa. Tilinpäätöksessä tulokertymä oli 78 885 euroa.

Siirrettyjen määrärahojen peruutukset muodostuvat osakehankintamomentin peruutuksesta 339 124 euroa. *Muihin sekalaisiin tuloihin* sisältyy valtion televisio- ja radiorahaston arvonlisäveron 18 882 euron tuloutus.

Korkotuloista ja voiton tuloutuksista kertyi 28,4 miljoonaa euroa. Korkotuloja oli 3,9 miljoonaa euroa ja valtion liikelaitosten voiton tuloutuksia 24,5 miljoonaa euroa.

Lainojen lyhennykset olivat 9,4 miljoonaa euroa, kun ne edellisvuonna olivat 13 miljoonaa euroa. Suurin syy lainojen lyhennysten vähennykseen vuonna 2008 oli se, että vuoden 2007 lyhennyksiin sisältyi 3,5 miljoonaan euroa 31.12.2006 erääntyneitä lyhennyksiä.

Tieliikelaitos yhtiöitettiin 1.1.2008 lukien, ja se on jatkanut toimintaansa Destia Oy:nä. Tästä johtuen Tieliikelaitokselta yhtiölle siirtyneen lainan lyhennys ja korot kirjattiin edellisestä vuodesta poiketen tuloarviotileille korot muista lainoista ja muiden lainojen lyhennykset.

Menoarviotilit

Määrärahoja käytettiin vuonna 2008 yhteensä 81 miljoonaa euroa, joka on 5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2007. Merkittävä vähennys määrärahojen käyttöön oli puoluelehdistön tukeen osoitetun määrärahan siirto valtioneuvoston kansliaan. Edellisvuotta enemmän määrärahoja käytettiin ilmaliikenteen korvauksiin ja valtionavustuksiin, joukkoliikenteen palvelujen ostoihin, korvauksiin ja tukiin sekä junien kaukoliikenteen ostoon.

Ministeriön toimintamenoihin oli käytettävissä 24 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 varsinaisessa talousarviossa saatiin 19,1 miljoonaa euroa ja vuodelta 2007 siirtyi 4,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 toisessa lisätalousarviossa saatiin lisäystä 223 000 euroa, josta 123 000 euroa palkkapoliittisiin kehittämistoimenpiteisiin ja 100 000 euroa hallitusohjelman tietoyhteiskuntapolitiikan toteuttamiseksi ja koordinoimiseksi. Toimintamenomäärärahan käyttö oli 19,8 miljoonaa euroa ja vuodelle 2009 siirrettiin 4,2 miljoonaa euroa, josta ns. varsinaisten toimintamenojen osuutta 2,8 miljoonaa euroa.

Toimintamenomäärärahaan vuodesta 2007 lähtien sisältyneisiin tutkimusmenoihin oli käytettävissä 5,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 toimintamenomäärärahasta tutkimusmenoihin varattiin 3,7 miljoonaa euroa ja lisäksi vuodelta 2007 siirtynyttä määrärahaa oli käytettävissä 2,1 miljoonaa euroa. Tutkimus- ja kehittämismenoihin käytettiin 4,4 miljoonaan euroa, joka oli 1,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2007. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuloja neuttoutettiin tutkimusmenoihin 0,3 miljoonaa euroa. Vuodelle 2009 määrärahaa siirrettiin 1,4 miljoonaa euroa.

Toimintamenoista käytettiin vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaan 85 000 euroa. Valvonnan toteutti Turvatekniikan keskus ministeriön ja Turvatekniikan keskuksen välisen sopimuksen mukaisesti.

Luotsauksen hintatukeen oli käytettävissä 4,4 miljoonaa euroa, josta käytettiin 4,2 miljoonaa euroa Saimaan luotsaustoiminnan alijäämän kattamiseen. Hintatuesta jäi käyttämättä Saimaan liikenteen vähennyttyä 0,2 miljoonaa euroa, joka siirrettiin vuodelle 2009.

Eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon oli käytettävissä 3,0 miljoonaa euroa valtionavustusta. Määrärahasta osoitettiin 1,974 miljoonaa euroa Seinäjoen lentokentän investointimenoihin ja 1,026 miljoonaa euroa Seinäjoen ja Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin ja ylläpitomenoihin.

Länsimetron suunnitteluun osoitettiin valtionavustusta 1,1 miljoonaa euroa. Määrärahasta siirrettiin vuodelle 2009 5,6 miljoonaa euroa. Länsimetron suunnittelukustannukset painottuvat suunnittelujakson loppupuolelle ja valtionavustuksen maksatus perustuu saajan toteutuneisiin kustannuksiin.

Valtionavustus koulutukseen oli 841 000 euroa, joka maksettiin ammatillisesta koulutuksesta VR-Yhtymälle.

Joukkoliikenteen palvelujen ostoon ja kehittämiseen käytettiin 14,5 miljoonaa euroa (2007: 12,2 miljoonaa euroa), josta käytettiin junien lähiliikenteen palvelujen ostoon 10,9 miljoonaa euroa, kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeisiin 1,8 miljoonaa euroa, lentoliikenteen palvelujen ostoon 0,7 miljoonaa euroa ja Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuuteen 1,1 miljoonaa euroa. Vuodelle 2009 määrärahasta siirrettiin 4,6 miljoonaa euroa.

Junien kaukoliikenteen ostoon oli käytettävissä 31,4 miljoonaa euroa, josta jäi käyttämättä 0,1 miljoonaa euroa.

Puoluelehdistön tukeen budjetoitu määräraha 18,0 miljoonaa euroa siirrettiin ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä valtioneuvoston kansliaan. *Muuta lehdistötukea* käytettiin 0,5 miljoonaa euroa. Tämä kohdistui valtakunnallisilla vähemmistökielillä julkaistavien sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamiseen.

Suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille osoitettiin valtionavustusta 2,0 miljoonaa euroa. Määräraha käytettiin avustuksena Yleisradio Oy:n julkiseen palveluun kuuluvien Suomesta ulkomaille suuntautuvien radiopalvelujen ja televisiopalvelujen kustannuksiin. Vuonna 2007 määrärahaa oli budjetoitu vain neljän kuukauden osuus.

Valtionavustuksiin liikenne- ja viestintäalan yhteisöille ja museotoimintaan osoitettiin 782 000 euroa.

Osakehankintamomentilla oli määrärahaa käytettävissä yhteensä 1,01 miljoonaa euroa. Vuodelta 2006 siirtynyttä 505 000 euron määrärahaa käytettiin kertomusvuonna 165 876 euroa ja 339 124 euroa peruutettiin tilinpäätöksessä. Vuoden 2007 määräraha 505 000 euroa siirtyi vuodelle 2009.

Lähialueyhteistyöhön oli käytettävissä ulkoasiainministeriön määrärahaa 1,03 miljoonaa euroa, josta kertomusvuoden määrärahaa 0,3 miljoonaa euroa ja edellisiltä vuosilta siirtynyttä määrärahaa 0,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 745 000 euroa ja vuodelle 2009 siirtyi 294 000 euroa. Lähialueyhteistyön painopisteenä on ollut Luoteis-Venäjä, jonka liikennesektorin kehitykseen on pyritty vaikuttamaan tukemalla Suomen ja kohdealueen kahdenvälisiä suhteita sekä edistämällä EU:n poliittisia tavoitteita toteutettujen hankkeiden avulla.

Valtiovarainministeriön määrärahaa *EU-neuvoston matkakorvauksiin* oli käytettävissä 195 000 euroa, josta käytettiin 128 000 euroa. Vuoden 2008 määrärahasta 67 000 euroa siirtyi vuodelle 2009.

Opetusministeriön määrärahaa *yleissivistävän koulutuksen kehittäminen* oli käytettävissä 100 000 euroa *tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja opiskelussa* -hankkeeseen vuosille 2008–2009. Määräraha siirtyi lähes kokonaisuudessaan vuodelle 2009. Ministeriön toimintamenoista tietoyhteiskuntapolitiikan toteuttamiseen ja koordinoimiseen käytettiin 57 000 euroa.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot olivat 0,6 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2007 olivat 0,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 saatiin EU:lta yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 174 194 euroa (2007: 181 691 euroa). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja valtion virastoilta ja laitoksilta saatiin 160 000 euroa sektoritutkimuksen neuvottelukunnan alue- ja yhdyskuntarakenteet ja infrastruktuurit -jaoston esiselvitykseen.

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 20 674 euroa (2007: 18 720 euroa). Vuokratuotot 11 549 euroa (2007: 13 415 euroa) sisältävät henkilöstöravintolan vuokran. Muun toiminnan tuottoihin sisältyvät Valtion televisio- ja radiorahastolta saadut tuotot olivat 152 366 euroa (2007: 265 000 euroa).

Toiminnan kulut, yhteensä 22,3 miljoonaa euroa, olivat 0,9 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Toiminnan kuluissa suurin muutos oli *ulkopuolisten palvelujen* ostoissa, joihin käytettiin 0,8 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2007. Vuonna 2008 tutkimus- ja kehittämistoiminnan asiantuntijapalveluihin käytettiin 4,6 miljoonaa euroa (2007: 3,0 miljoonaa euroa).

Rahoitustuotot muodostuivat pääsääntöisesti liikelaitosten voitontuloutuksista ja lainojen koroista. Ministeriön saamat rahoitustuotot olivat 28,4 miljoonaa euroa (2007: 86,6 miljoonaa euroa). Suurin muutos oli valtionyhtiöiltä saatavissa osingoissa, joita ei enää vuonna 2008 saatu (2007: 62,9 miljoonaa euroa).

Ilmailulaitoksen voitontuloutus kasvoi vuodesta 2007 noin 4,3 miljoonaa euroa ollen 15,7 miljoonaa euroa. Tieliikelaitoksen voitontuloutus oli 4,6 miljoonaa euroa (2007: 4,8 miljoonaa euroa), Luotsausliikelaitoksen 2,2 miljoonaa euroa (2007: 1,8 miljoonaa euroa) ja Varustamoliikelaitoksen 2,0 miljoonaa euroa (2007: 0,5 miljoonaa euroa).

Korot euromääräistä saamisista olivat 3,9 miljoonaa euroa. Korot ovat yhtiöille ja liikelaitoksille annettujen lainojen korkoja.

Rahoituskulut sisältävät Tieliikelaitoksen yhtiöittämiseen yhteydessä kirjatun sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoiston 2,7 miljoonaa euroa.

Satunnaisia tuottoja ja *satunnaisia kuluja* ei ollut.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 57,4 miljoonaa euroa, josta käytettiin junien kaukoliikenteen ostoon VR Osakeyhtiöltä 31,3 miljoonaa euroa, joukkoliikennepalveluiden järjestämiseen ja kehittämiseen 13,6 miljoonaa euroa, Länsimetron suunnitteluun 1,1 miljoonaa euroa, VR-Konsernille rautatieliikenteen ammatilliseen koulutuksen kustannuksiin 0,8 miljoonaa euroa, viestinnän korvauksiin ja avustuksiin 2,5 miljoonaa euroa, luotsauksen hintatukeen 4,2 miljoonaa euroa, avustuksina yksityisille lentokentille 3,0 miljoonaa euroa ja lisäksi kuluihin sisältyi muita valtionavustuksia 0,9 miljoonaa euroa.

Suoritetut *arvonlisäverot* olivat 1,8 miljoonaa euroa (2007: 1,8 miljoonaa euroa).

Kertomusvuoden *kulujäämä* oli 55,2 miljoonaa euroa (2007: tuottojäämä 0,1 miljoonaa euroa). Kulujäämä aiheutui ennen kaikkea rahoitustuottojen vähenemisestä.

1.6.4 Tase

Ministeriön omaisuus oli yhteensä 614,2 miljoonaa euroa. Omaisuus muodostuu pääasiassa liikelaitoksiin sijoitetuista pääomista, annetuista lainoista sekä Yleisradio Oy:n osakkeista. Taseen loppusumma oli 85,9 miljoonaa euroa edellisvuotta pienempi.

Merkittävin muutos taseessa oli Tieliikelaitoksen yhtiöittäminen ja siirto valtioneuvoston kansliaan, minkä johdosta liikelaitosten peruspääomat vähenivät 17,3 miljoonaa euroa ja liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat 40,3 miljoonaa euroa. Lisäksi Tieliikelaitoksen velasta valtiolle kuitattiin, mikä luovutuksen yhteydessä 18,9 miljoonaa euroa, mikä vähensi muita pitkäaikaisia euromääräisiä sijoituksia.

Taseessa saamiset konkurssiin keväällä 2006 asetetulta TAP-yhtiöt Oy:ltä ovat yhteensä 499 947,25 euroa. Saaminen on erittäin epävarma, koska saatavasta 483 560,67 euroa on pääomalainaa. Loppuosa saatavasta 16 386,58 euroa on erääntyneitä korkoja.

Lyhytaikaisia osto-, siirto- yms. velkoja oli 14,7 miljoonaa euroa. Pääosin lyhytaikaiset velat ovat vuodelle 2008 kohdistuvia maksamattomia ostolaskuja ja valtionavustuksia. Ostovelkoja oli 5,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2007. Saadut ennakot muodostuivat EU:lta saadusta rahoituksesta VIKING MIP -toteutus- ja selvityshankkeeseen, jota ei vielä budjetoitu kertomusvuonna. Siirtovelkoihin sisältyi lomapalkkavelkaa 1,6 miljoonaa euroa.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu soveltuvin osin valtiovarainministeriön antaman suosituksen mukaisen arviointikehikon avulla.

Ministeriön johto vastaa viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Ministeriön sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla mm. tarkoituksenmukaisten toimintaprosessien ja työnjaon, kontrollien, ohjeiden dokumentoinnin, koulutuksen sekä tiedonkulun avulla.

Ministeriössä on tehty kehitystyötä viime vuosina organisaation ja sen toiminnan parantamiseksi, yhtenä tavoitteena sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan saattaminen toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittäväksi. Vuonna 2007 toteutetun riskienhallintaprojektin tuloksena ministeriön riskit kartoitettiin, priorisoitiin ja laadittiin riskienhallintapolitiikka. Jatkotyön tavoitteeksi asetettiin tunnistettujen ja priorisoitujen riskien integroiminen suunnittelun ja seurannan prosesseihin.

Integrointi seurannan prosesseihin toteutettiin vuonna 2008 siten, että tulostavoitteiden toteutumisen puolivuotisraportoinnin yhteydessä pyydettiin osastoja ja ministeriön viestintää tarkistamaan kunkin toimintalohkon riskit. Osastot raportoivat, millaisia muutoksia riskeissä ja niiden toteutumistodennäköisyyksissä oli tapahtunut riskikartoituksen jälkeen ja ehdottivat toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi. Riskirekisteri päivitettiin muutosten mukaisesti. Toiminta- ja taloussuunnitelmaa laadittaessa otettiin huomioon tunnistetut riskit.

Keskeisimmät kehittämiskohteet ovat riskienhallinnan menettelyiden integroinnin edelleen kehittäminen suunnittelun prosesseihin sekä itsearvioinnin toteuttaminen.

Tehdyn arvioinnin perusteella ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat tyydyttävällä tasolla.

1.8 Arviointien tulokset

Kertomusvuonna ei suoritettu arviointeja.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Kansallisia varoja koskevia takaisinperintöjä oli yksi, joka koski harkinnanvaraisia valtionavustuksia. EY:n säännösten mukaisia Euroopan aluekehitysrahastoa koskevia ilmoitettavia epäsäännönmukaisuuksia hallinnonalalla ei havaittu.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2008	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		**1 800,63**	**29,36**	**29,36**	**0,00**	**100,00**
11.04.01.	Arvonlisävero	1 800,63	29,36	29,36	0,00	100,00
12. Sekalaiset tulot		**207 797,42**	**460 041,78**	**436 926,72**	**-23 115,06**	**94,98**
12.31.99.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	111 727,97	102 000,00	78 884,94	-23 115,06	77,34
	12.31.99.1. Liikenne- ja viestintäministeriön tulot	111 727,97	102 000,00	78 884,94	-23 115,06	77,34
12.39.04.	Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	54 026,70	339 123,97	339 123,97	0,00	100,00
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	42 042,75	18 917,81	18 917,81	0,00	100,00
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset		**86 611 139,34**	**28 402 473,23**	**28 402 473,23**	**0,00**	**100,00**
13.01.04.	Korot valtion lainoista liikelaitoksille	4 532 450,76	2 788 528,00	2 788 528,00	0,00	100,00
13.01.05.	Korot muista lainoista	622 753,41	1 106 945,23	1 106 945,23	0,00	100,00
13.03.01.	Osinkotulot	62 946 068,20				
13.05.01.	Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	18 509 866,97	24 507 000,00	24 507 000,00	0,00	100,00
15. Lainat		**13 040 269,92**	**9 352 288,91**	**9 352 288,91**	**0,00**	**100,00**
15.01.02.	Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille	11 653 528,83	4 746 700,00	4 746 700,00	0,00	100,00
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	1 386 741,09	4 605 588,91	4 605 588,91	0,00	100,00
Tuloarviotilit yhteensä		**99 861 007,31**	**38 214 833,28**	**38 191 718,22**	**-23 115,06**	**99,94**

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	Talousarvion 2008 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24.	**Ulkoasiainministeriön hallinnonala**	**334 531,58**	**394 230,08**	**254 086,94**	**140 143,14**	**394 230,08**	**0,00**	**739 189,17**	**1 039 189,17**	**744 708,57**	**294 480,60**
24.01.29.	Ulkoasiainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	75 831,58	94 230,08	94 230,08		94 230,08	0,00				
	24.01.29.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	75 831,58	94 230,08	94 230,08		94 230,08	0,00				
24.50.66.	Lähialueyhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	258 700,00	300 000,00	159 856,86	140 143,14	300 000,00	_	739 189,17	1 039 189,17	744 708,57	294 480,60
28.	**Valtiovarainministeriön hallinnonala**	**122 630,16**	**72 600,00**	**5 386,47**	**67 213,53**	**72 600,00**	**0,00**	**122 600,00**	**195 200,00**	**127 986,47**	**67 213,53**
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	30,16									
28.60.20.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)		72 600,00	5 386,47	67 213,53	72 600,00	_		72 600,00	5 386,47	67 213,53
	28.60.20.31. Liikenne- ja viestintäministeriö		72 600,00	5 386,47	67 213,53	72 600,00	_		72 600,00	5 386,47	67 213,53
28.81.25.	Euroopan unionin osallistuminen matkakustannusten korvauksiin (siirtomääräraha 2 v)	122 600,00						122 600,00	122 600,00	122 600,00	0,00
	28.81.25.11. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	122 600,00						122 600,00	122 600,00	122 600,00	0,00

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	Talousarvion 2008 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Käytettävissä vuonna 2008	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Siirretty seuraavalle vuodelle
29.	**Opetusministeriön hallinnonala**		**100 077,89**	**431,94**	**99 645,95**	**100 077,89**	**0,00**		**100 000,00**	**354,05**	**99 645,95**
29.01.29.	Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		77,89	77,89		77,89	0,00				
29.10.20.	Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		100 000,00	354,05	99 645,95	100 000,00	_		100 000,00	354,05	99 645,95
31.	**Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala**	**87 972 902,22**	**85 440 870,10**	**71 126 649,83**	**14 200 338,48**	**85 326 988,31**	**113 881,79**	**10 267 990,54**	**58 611 120,54**	**42 942 444,33**	**15 329 552,24**
31.01.01.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)		19 338 000,00	15 107 827,51	4 230 172,49	19 338 000,00	_		19 338 000,00	15 107 827,51	4 230 172,49
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	18 664 000,00						4 714 727,61	4 714 727,61	4 714 727,61	0,00
31.24.01.	Tiehallinnon toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)		106 300,00	87 195,98	19 104,02	106 300,00	_		106 300,00	87 195,98	19 104,02
31.24.21.	Perustienpito (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	106 600,00						15 143,61	15 143,61	15 143,61	0,00
	31.24.21.2.Muu perustienpito	106 600,00						15 143,61	15 143,61	15 143,61	0,00
31.30.21.	Vesiväylänpito (nettob) (siirtomääräraha 2 v)		130 000,00	21 250,00	108 750,00	130 000,00	_		130 000,00	21 250,00	108 750,00
31.32.51.	Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200 000,00	4 200 000,00	4 043 122,93	156 877,07	4 200 000,00	_	160 633,84	4 360 633,84	4 203 756,77	156 877,07
31.52.41.	Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	1 500 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	3 000 000,00	_		3 000 000,00	3 000 000,00	
	31.52.41.1. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen investointi- ja ylläpitomenoihin		1 026 000,00	1 026 000,00		1 026 000,00	_		1 026 000,00	1 026 000,00	

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	Talousarvion 2008 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
	31.52.41.2. Valtionavustus Seinäjoen (Rengonharjun) lentokenttäinvestointeihin (EK)		1 974 000,00	1 974 000,00		1 974 000,00	_		1 974 000,00	1 974 000,00	
31.60.34.	Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	1 500 000,00	6 750 000,00	1 131 172,63	5 618 827,37	6 750 000,00	_		6 750 000,00	1 131 172,63	5 618 827,37
31.60.42.	Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841 000,00	841 000,00	841 000,00		841 000,00	0,00				
31.60.63.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	13 759 000,00	14 754 830,00	10 752 222,47	4 002 607,53	14 754 830,00	_	4 367 485,48	19 122 315,48	14 495 494,19	4 626 821,29
	31.60.63.1. Junien lähiliikenteen palvelujen osto	10 593 000,00	10 100 000,00	8 892 738,03	1 207 261,97	10 100 000,00	_	1 979 989,23	12 079 989,23	10 872 727,26	1 207 261,97
	31.60.63.3. Kehittämissuunnittelu- ja tutkimushankkeet	2 842 000,00	2 163 000,00	0,00	2 163 000,00	2 163 000,00	_	2 387 192,93	4 550 192,93	1 762 979,17	2 787 213,76
	31.60.63.6. Lentoliikenteen palvelujen osto		1 000 000,00	732 233,93	267 766,07	1 000 000,00	_		1 000 000,00	732 233,93	267 766,07
	31.60.63.7. Matkojen yhdistely		291 830,00	0,00	291 830,00	291 830,00	_		291 830,00	0,00	291 830,00
	31.60.63.8. Kemijärven yöjunaliikenteen valtion osuus	324 000,00	1 200 000,00	1 127 250,51	72 749,49	1 200 000,00	_	303,32	1 200 303,32	1 127 553,83	72 749,49
31.60.65.	Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)	29 820 073,17	31 400 000,00	31 286 118,21		31 286 118,21	113 881,79				
31.72.42.	Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	14 264 000,00	500 000,00	500 000,00		500 000,00	0,00				
	31.72.42.1. Puoluelehdistön tuki (EK)	8 050 000,00									
	31.72.42.2. Muu lehdistötuki (EK)	6 064 000,00	500 000,00	500 000,00		500 000,00	0,00				
	31.72.42.3 Ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tuki (EK)	150 000,00									
31.72.44.	Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radiolähetysten lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	667 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00		2 000 000,00	0,00				

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	Talousarvion 2008 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio-Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.80.01.	Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (nettob) siirtomääräraha 2 v)		64 000,00	0,00	64 000,00	64 000,00	_		64 000,00	0,00	64 000,00
31.99.29.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 364 229,05	1 574 740,10	1 574 740,10		1 574 740,10	0,00				
31.99.40.	Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	782 000,00	782 000,00	782 000,00		782 000,00	0,00				
	31.99.40.1. Liikenne- ja viestintäalan museot	509 000,00	459 000,00	459 000,00		459 000,00	0,00				
	31.99.40.2. Viestintäalan yhteisöt	50 000,00	100 000,00	100 000,00		100 000,00	0,00				
	31.99.40.3. Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000,00	193 000,00	193 000,00		193 000,00	0,00				
	31.99.40.4. Liikennealan yhteisöt	30 000,00	30 000,00	30 000,00		30 000,00	0,00				
31.99.88.[13]	Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)	505 000,00						1 010 000,00	1 010 000,00	165 876,03	505 000,00
32.	**Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala**		**26 505,00**	**25 501,34**		**25 501,34**	**1 003,66**				
32.80.51.	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)		26 505,00	25 501,34		25 501,34	1 003,66				
	32.80.51.2.1. Palkkaukset		26 505,00	25 501,34		25 501,34	1 003,66				

[13] Käyttöön vuonna 2008 ei sisälly siirretyn määrärahan peruutus 339 123,97 euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelma jatkuu

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
34.	**Työministeriön hallinnonala**	**18 384,06**									
34.06.51	Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)	18 384,06									
	34.06.51.2.1. Palkkaukset	18 384,06									
Määrärahatilit yhteensä		**88 448 48,02**	**86 034 283,67**	**71 412 056,52**	**14 507 341,10**	**85 919 397,62**	**114 885,45**	**11 129 779,71**	**59 945509,71**	**43 815 493,42**	**15 790 892,32**

Liikenne- ja viestintäministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Vuoden 2008 valtuudet: Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2009 TA:ssa	Talousarviomenot 2008	Määrärahatarve 2009	Määrärahatarve 2010	Määrärahatarve 2011	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
31.52.41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon			**3 947**	**3 947**	**3 947**			**1 974**	**1 973**				**3 947**
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet			3 947	3 947	3 947			1 974	1 973				3 947
31.60.34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun	**15 000**							**1 131**	**12 369**				**13 500**
Aikaisempien vuosien valtuudet	15 000							1 131	12 369				13 500
31.60.65. Junien kaukoliikenteen osto	**155 151**		**949**	**949**		**949**	**949**	**31 286**	**31 300**	**31 300**	**32 394**		**126 280**
Aikaisempien vuosien valtuudet	155 151							31 286	31 300	31 300	31 445		125 331
Vuonna 2008 käytettävissä olleet valtuudet			949	949		949	949				949		949
Yhteensä	**170 151**		**4 896**	**4 896**	**3 947**	**949**	**949**	**34 391**	**45 642**	**31 300**	**32 394**		**143 727**

3 TUOTTO- JA KULULASKELMA

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.2008 - 31.12.2008		1.1.2007 - 31.12.2007	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	20 674,19		18 719,94	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	11 549,00		13 415,00	
Muut toiminnan tuotot	562 138,91	594 362,10	488 813,24	520 948,18
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	495 419,95		534 874,69	
Henkilöstökulut	9 896 851,14		9 681 978,48	
Vuokrat	1 757 253,58		1 730 448,17	
Palvelujen ostot	8 817 219,42		7 993 326,89	
Muut kulut	1 197 489,64		1 052 823,89	
Poistot	134 293,00		178 160,00	
Sisäiset kulut	6 245,44	-22 304 772,17	201 363,33	-21 372 975,45
JÄÄMÄ I		-21 710 410,07		-20 852 027,27
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	28 402 509,47		86 612 155,78	
Rahoituskulut	-2 697 061,18	25 705 448,29	-1 506,46	86 610 649,32
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	0,00		0,00	
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	0,00	0,00
JÄÄMÄ II		3 995 038,22		65 758 622,05
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut kunnille	2 969 518,44		2 610 481,85	
Siirtotalouden kulut kuntayhtymille	157 334,78		40 250,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	50 640 246,00		45 089 661,19	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	3 591 700,00		16 143 108,54	
Siirtotalouden kulujen palautukset	-613,12	-57 358 186,10	-17 508,73	-63 865 992,85
JÄÄMÄ III		-53 363 147,88		1 892 629,20
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	29,36		7 842,64	
Suoritetut arvonlisäverot	-1 815 780,35	-1 815 750,99	-1 792 945,30	-1 785 102,66
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-55 178 898,87		107 526,54

4 TASE

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN TASE

	31.12.2008		31.12.2007	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	11 123,00	11 123,00	73 338,00	73 338,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	73 674,29		115 078,00	
Kalusteet	5 381,00	79 055,29	8 053,00	123 131,00
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	7 876 486,15		7 876 486,15	
Liikelaitosten peruspääomat	205 241 839,27		222 565 195,70	
Liikelaitoksiin muun oman pääoman ehdoin sijoitetut pääomat	318 016 042,34		358 301 241,35	
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	12 431 042,02		13 583 160,96	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	70 213 030,03	613 778 439,81	97 340 825,20	699 666 909,36
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		613 868 618,10		699 863 378,36
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 251,16		181,08	
Siirtosaamiset	25 860,29		26 379,88	
Muut lyhytaikaiset saamiset	261 829,68		134 175,70	
Ennakkomaksut	11 709,15	300 650,28	4 601,51	165 338,17
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		300 650,28		165 338,17
VASTAAVAA YHTEENSÄ		614 169 268,38		700 028 716,53
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	1 354 430 821,18		1 354 430 821,18	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-663 965 266,51		154 153 956,32	
Pääoman siirrot	-35 819 615,34		-818 226 749,37	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-55 178 898,87	599 467 040,46	107 526,54	690 465 554,67
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	20 325,44		0,00	
Ostovelat	12 677 724,36		7 514 870,62	
Tilivirastojen väliset tilitykset	238 712,42		240 601,47	
Edelleen tilitettävät erät	172 467,63		176 518,12	
Siirtovelat	1 592 998,07	14 702 227,92	1 631 171,65	9 563 161,86
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		14 702 227,92		9 563 161,86
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		614 169 268,38		700 028 716,53

5 LIITETIEDOT

Luettelo vuoden 2008 tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavista tiedoista:

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta
Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot
Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset
Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat
Liite 5: Henkilöstökulujen erittely
Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut
Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat
Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat
Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut
Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat
Liite 15: Velan muutokset
Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio
Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Määräraharaha 31.72.42.1. Puoluelehdistön tuki siirrettiin vuoden 2008 ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä valtioneuvoston kansliaan. Lehdistötuki sisällytettiin puoluelain (10/1969) 9 §:n mukaiseen poliittisen toiminnan tukemiseen tarkoitettuun määrärahaan.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja vertailtavuudessa ei ole muita sellaisia olennaisia tilinpäätöksen laatimista ja vertailtavuutta edelliseen tilinpäätökseen vaikuttavia seikkoja koskevia tietoja, jotka eivät välittömästi ilmene tilinpäätöksen laadintaa koskevista säännöksistä ja valtiovarainministeriön määräyksistä tai eivät ole yleisesti tunnettuja hyvän kirjanpitotavan asettamia vaatimuksia.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2007	Talousarvio 2008 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2008 määrärahojen käyttö vuonna 2008	Talousarvion 2008 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2008	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot: Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2008	Käyttö vuonna 2008 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.01.01.	Bruttomenot		19 638 000,00	15 607 648,22		19 837 820,71	-199 820,71			15 607 648,22	
Toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot		300 000,00	499 820,71		499 820,71	199 820,71			499 820,71	
	Nettomenot		**19 338 000,00**	**15 107 827,51**	**4 230 172,49**	**19 338 000,00**	**0,00**		**19 338 000,00**	**15 107 827,51**	**4 230 172,49**
31.01.21.	Bruttomenot	19 009 919,24								4 714 727,61	
Liikenne- ja viestintä ministeriön toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	345 919,24									
	Nettomenot	**18 664 000,00**						**4 714 727,61**	**4 714 727,61**	**4 714 727,61**	**0,00**
31.24.01	Bruttomenot		106 300,00	87 195,98		106 300,00				87 195,98	
Tiehallinnon toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot										
	Nettomenot		**106 300,00**	**87 195,98**	**19 104,02**	**106 300,00**	**0,00**		**106 300,00**	**87 195,98**	**19 104,02**
31.24.21.	Bruttomenot	106 600,00								15 143,61	
Perustienpito (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot										
	Nettomenot	**106 600,00**						**15 143,61**	**15 143,61**	**15 143,61**	**0,00**
31.30.21.	Bruttomenot		130 000,00	21 250,00		130 000,00				21 250,00	
Vesiväylänpito (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot										
	Nettomenot		**130 000,00**	**21 250,00**	**108 750,00**	**130 000,00**	**0,00**		**130 000,00**	**21 250,00**	**108 750,00**

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	**314 253 000**	**25 747 000,00**	**8**
31.99.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot	314 253 000	25 747 000,00	8
Pääluokat yhteensä	**314 253 000**	**25 747 000,00**	**8**

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu Tilijaottelu	 Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala		**339 123,97**
Vuosi 2006		339 123,97
31.99.88. Osakehankinnat	339 123,97	
Pääluokat yhteensä		**339 123,97**
Vuosi 2006		339 123,97

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2008	2007
Henkilöstökulut	**8 027 188,78**	**7 866 291,65**
Palkat ja palkkiot	8 062 918,74	7 797 466,87
Tulosperusteiset erät	-	-
Lomapalkkavelan muutos	-35 729,96	68 824,78
Henkilösivukulut	**1 869 662,36**	**1 815 686,83**
Eläkekulut	1 534 312,52	1 459 282,96
Muut henkilösivukulut	335 349,84	356 403,87
Yhteensä	**9 896 851,14**	**9 681 978,48**
Johdon palkat ja palkkiot, josta	450 049,16	442 978,84
- tulosperusteiset erät	-	-
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	7 740,27	6 817,00
Johto	960,00	762,58
Muu henkilöstö	6 780,27	6 054,42

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Jäännösarvo on poistoajan lopussa nolla. Poistojen tekeminen aloitetaan käyttöönottokuukauden alusta lukien.

Sellaisen tuotannontekijän, jonka taloudellisen pitoaika ylittää yhden vuoden ja jonka arvonlisäveron hankintameno on vähintään 10 000 euroa, hankintameno aktivoidaan ja kirjataan kuluksi suunnitelman mukaisina poistoina.

Vähäiset omaisuushankinnat, joiden arvonlisäveroton hankintameno on alle 10 000 euroa, poistetaan kokonaisuudessaan hankintavuonna.

Omaisuusryhmä	Poisto-menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5	20	0
122 Rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1250 Autot ja muut maakuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	3	33,33	0
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	340 953,00	315 786,00	7 876 486,15	8 533 225,15
Lisäykset		31 417,29		31 417,29
Vähennykset		44 075,00		44 075,00
Hankintameno 31.12.2008	340 953,00	303 128,29	7 876 486,15	8 520 567,44
Kertyneet poistot 1.1.2008	267 615,00	192 235,00		459 850,00
Vähennysten kertyneet poistot		40 206,00		40 206,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	62 215,00	72 078,00		134 293,00
Kertyneet poistot 31.12.2008	329 830,00	224 073,00		553 903,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	**11 123,00**	**79 055,29**	**7 876 486,15**	**7 966 664,44**

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2008	2007	Muutos 2008-(2007)
Korot euromääräisistä saamisista	3 895 509,47	5 156 220,61	-1 260 711,14
Osingot		62 946 068,20	-62 946 068,20
Liikelaitosten voiton tuloutukset	24 507 000,00	18 509 866,97	5 997 133,03
Rahoitustuotot yhteensä	**28 402 509,47**	**86 612 155,78**	**-58 209 646,31**

Rahoituskulut	2008	2 007	Muutos 2008-(2007)
Korot euromääräisistä veloista	1 663,76	469,12	1 194,64
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	2 694 279,73		2 694 279,73
Muut rahoituskulut	1 117,69	1 037,34	80,35
Rahoituskulut yhteensä	**2 697 061,18**	**1 506,46**	**2 695 554,72**
Netto	**25 705 448,29**	**86 610 649,32**	**-60 905 201,03**

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2008	Lisäys 2008	Vähennys 2008	Lainapääoma 31.12.2007	Pääomamuutos 2008-(2007)
Yritykset ja asuntoyhteisöt	**3 867 481,35**		**34 478,54**	**3 901 959,89**	**34 478,54**
Asuntoyhteisöt	3 867 481,35		34 478,54	3 901 959,89	34 478,54
Yhteensä	**3 867 481,35**		**34 478,54**	**3 901 959,89**	**34 478,54**

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

		31.12.2008					31.12.2007	
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	**4 683 146**		**7 876 486,15**					**7 876 486,15**
Yleisradio Oy Ab	4 683 146		7 876 486,15	100,0				7 876 486,15
Osakkeet ja osuudet yhteensä	**4 683 146**		**7 876 486,15**					**7 876 486,15**

Liite 10 jatkuu

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2008	Kirjanpitoarvo 31.12.2007
Ilmailulaitos	**421 672 163,91**	**421 672 163,91**
- Peruspääoma	184 541 839,27	184 541 839,27
- Muu oma pääoma	237 130 324,64	237 130 324,64
Tieliikelaitos Destia		**57 608 555,44**
- Peruspääoma		17 323 356,43
- Muu oma pääoma		40 285 199,01
Varustamoliikelaitos	**90 716 649,94**	**90 716 649,94**
- Peruspääoma	18 700 000,00	18 700 000,00
- Muu oma pääoma	72 016 649,94	72 016 649,94
Luotsausliikelaitos	**10 869 067,76**	**10 869 067,76**
- Peruspääoma	2 000 000,00	2 000 000,00
- Muu oma pääoma	8 869 067,76	8 869 067,76
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	**78 776 590,70**	**107 022 026,27**
- Destia Oy	5 246 530,03	27 627 625,20
- Varustamoliikelaitos	64 500 000,00	68 800 000,00
- Luotsausliikelaitos	466 500,00	913 200,00
- Raskone Oy	8 080 000,00	9 197 640,40
- TAP-yhtiöt	483 560,67	483 560,67
Yhteensä	**602 034 472,31**	**687 888 463,32**

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2008	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 – 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	1 493 560,67	5 050 000,00	2 020 000,00	0,00	0,00	3 867 481,35	12 431 042,02
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset				8 219 969,97	23 293 060,06	38 700 000,00	70 213 030,03
Yhteensä	**1 493 560,67**	**5 050 000,00**	**2 020 000,00**	**8 219 969,97**	**23 293 060,06**	**42 567 481,35**	**82 644 072,05**

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Myönnetyt takaukset ja takuut

Sektori	31.12.2008	31.12.2007	Muutos 2008-2007
Julkinen yritys			
Laki valtion liikelaitoksista (1185/2002)	90 000 000,00	50 000 000,00	40 000 000,00
Laki valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta (449/1988)	99 318 792,67	107 850 671,93	-8 531 879,26
Takaukset ja takuut yhteensä	**189 318 792,67**	**157 850 671,93**	**31 468 120,74**

Myönnetyt takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	189 318 792,67	100,0	
Yhteensä	**189 318 792,67**	**100,0**	

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältyviä rahastoistuja varoja.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Liite 15: Velan muutokset

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole velkoja eikä velan muutoksia.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole otettuja lainoja.

Liite17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Menomomenttien käyttö vakiosisällöstä poikkeavaan käyttötarkoitukseen

Momentti		**4.06.24.50.66.**	**4.07.24.50.66.**	**24.50.66.**	**Yhteensä**
24.50.66. Lähialueyhteistyö	LKP-ryhmä	Euroa	Euroa	Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	43 Palvelujen ostot	577 197,13	7 654,58	159 856,86	744 708,57
Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan mukaisesta toiminnasta aiheutuvien valtion kulutusmenojen maksamiseen sekä enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilömäärän palkkaamiseen määräajaksi.	**Yhteensä**	**577 197,13**	**7 654,58**	**159 856,86**	**744 708,57**

Momentti		**4.06.31.60.63.**	**4.07.31.60.63.**	**31.60.63.**	**Yhteensä**
31.60.63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	LKP-ryhmä	Euroa	Euroa	Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	41 Henkilöstökulut		15 967,77		15 967,77
Määrärahaa saa käyttää kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeiden rahoittamiseen.	43 Palvelujen ostot	5 118,14	740 464,82		745 582,96
	45 Muut kulut		2 371,64		2 371,64
	93 Suoritetut arvonlisäverokulut	74,79	116 745,42		116 820,21
	Yhteensä	**5 192,93**	**875 549,65**	**0,00**	**880 742,58**

Momentti		**4.06.31.99.88.**	**4.07.31.99.88.**	**Yhteensä**
31.99.88. Osakehankinnat	LKP-ryhmä	Euroa	Euroa	Euroa
Talousarviossa päätetty momentin käyttötarkoituksen laajennus:	43 Palvelujen ostot	135 963,96		135 963,96
Määrärahaa saa käyttää valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden ja valtion liikelaitosten omistusjärjestelyistä ja selvityksistä, osakkeiden hankinnasta ja myynnistä sekä yhtiöomaisuuden hoidosta aiheutuvien menojen maksamiseen.	93 Suoritetut arvonlisäverokulut	29 912,07		29 912,07
	Yhteensä	**165 876,03**	**0,00**	**165 876,03**

6 ALLEKIRJOITUKSET

Hyväksymme liikenne- ja viestintäministeriön tilinpäätöksen vuodelta 2008.

Helsingissä 13. maaliskuuta 2009.

Anu Vehviläinen
liikenneministeri

Suvi Lindén
viestintäministeri

Harri Pursiainen
kansliapäällikkö